

Lamed

List za radoznale
Izabrao i priredio Ivan L Ninić

Godina 17

Broj 9

Septembar 2024.

Rabi Elhonon Bunim Vaserman

Deset zabluda o Holokaustu

*10) Norvežani su nosili spjalice da bi izrazili
solidarnost sa norveškim Jevrejima*

Kada su Nemci okupirali Norvešku u junu 1940. godine, u zemlji je živelo između 1700 i 1800 Jevreja, većina u Oslu. Svi osim njih 200 bili su norveški državljani. Kolaboracionistička vlada je odmah prihvatila nemačke zahteve i primenila antijevrejske propise. To je kulminiralo u novembru 1942. godine, kada je više od 700 Jevreja privedeno i deportovano u Aušvic, gde su mnogi ubijeni. Norveški pokret otpora uspeo je da prokrijumčari ostatak Jevreja u neutralnu Švedsku, a Norveška crkva je širom zemlje organizovala proteste protiv deportacija. Međutim, nošenje spjalice nije imalo nikakve veze sa podrškom ovim naporima ili solidarnošću sa norveškim Jevrejima. Naprotiv, to je bio jedan od mnogih nenasilnih izraza norveškog nacionalizma i lojalnosti kralju Hakonu VII. Norvežani su tajno slušali strane novosti emitovane preko radija, štampali i distribuirali ilegalne časopise i nosili značke napravljene od novčića sa sjajno uglačanom kraljevom glavom, sa raznim "cvetovima lojalnosti" i simbolima "H7" (Hakon VII). Jedno vreme, kada su te značke bile zabranjene, nosili su spjalice, ponekad kao narukvice. Zašto spjalice? Pretpostavlja se – mada se neki ne slažu – da ih je Norvežanin Johan Vaaler izmislio 1899. godine. Iako je ironično morao da patentira svoj izum u Nemačkoj, jer Norveška tada nije imala zakon o patentima, u narednim godinama spjalice su se masovno proizvodile i prodavale u Americi i Velikoj Britaniji. Najpoznatija je bila Gem kompanija u Velikoj Britaniji, tvorca klasične "duplo U" spjalice, koju su zapravo Norvežani već nosili.

*9) Nemci su koristili smrvljene kosti
Jevreja da naprave autoput*

Nemci su mleli kosti Jevreja samo u dva specifična konteksta. Prvi je bio u logorima smrti Operacije Reinhard (Belzec, Sobibor i Treblinka) u Poljskoj. Drugi se odnosio na bivše sovjetske teritorije (Letonija, Estonija, Ukrajina, Belorusija i Litvanija), gde su SS (Schutzstaffel - zaštitni odred) i policijski odredi, poznati kao Einsatzgruppen (operativne grupe), sprovodili mobilne operacije, streljajući hiljade Jevreja i sahranjivajući ih u masovne grobnice. Početkom 1942. godine, kada su Nemci postali nesigurni u svoju pobedu na istočnom frontu, posebne trupe za iskopavanje grobova poslate su na te teritorije da otvore masovne grobnice, spale tela i samelju kosti kako bi uništili fizičke dokaze. Specijalne mašine su mlele kosti u prah i vrlo sitne komadiće, koji su potom ponovo sahranjivani zajedno sa pepelom spaljenih tela. Ne postoje dokazi da su samlevene kosti korišćene u izgradnji "Autobana" – sistema autoputeva u Nemačkoj. Iako je Hitler započeo gradnju "Autobana" 1930-ih godina, izgradnja je obustavljena tokom rata i ponovo započeta tek 1950-ih godina.

*8) Nemački Jevreji su predstavljali veliki
deo nemačke populacije*

Evropski Jevreji predstavljali su mali deo evropske populacije. Uoči Holokausta, oko 9 miliona Jevreja živelo je na evropskom kontinentu, što je činilo oko 0,02% celokupne populacije. Najveća jevrejska populacija bila je u Poljskoj, sa oko 3,250,000 – 3,500,000 Jevreja, što je činilo 9,8% poljske populacije. U Nemačkoj je živelo oko 565,000 Jevreja, što je činilo samo 0,8% njene populacije.

7) Adolf Hitler je bio Jevrejin

Postoji mnogo mitova o Adolfu Hitleru, a ovaj i sledeći (broj 6) često su navođeni da objasne

njegovu opsesivnu mržnju prema Jevrejima i plan da ih uništi. Ideja da je Hitler bio Jevrejin (ili delimično Jevrejin) potiče iz neizvesnosti o porodičnoj istoriji njegovog oca. Hitlerov otac, Alojz, bio je vanbračni sin Marije Ane Šikelgruber (Maria Anna Schickelgruber) i čoveka čiji identitet nije htela da otkrije. Ovo je dovelo do spekulacija o identitetu Hitlerovog dede s očeve strane. Neki tvrde da je Alojzov otac bio Jevrejin po imenu Frankenger, prema tvrdnji koja najverovatnije potiče iz svedočenja Hansa Franka tokom Nirberških suđenja (1945-1946). Frank, upravnik okupirane Poljske, koga su sovjeti kasnije ubili, dao je izjavu da je Hitlerova baka radila kao sluškinja u porodici Frankenger u Gracu, Austriji, i da ju je glava porodice zaveo, što je rezultiralo rođenjem Hitlerovog oca. Istražujući ovaj slučaj, Simon Vizental, poznati "lovac na naciste", nije pronašao nikakav dokaz da je jevrejska porodica po imenu Frankenger ikada živela u Gracu. Štaviše, Jevreji su bili proterani iz Graca u 15. veku i nije im bilo dozvoljeno da se vrate do 1856. godine, što je oko dvadeset godina nakon Alojzovog rođenja 1837. Ono što je poznato je da se Marija Ana udala za Johana Georga Hajdlera kada je Alojz imao pet godina. Nakon njene smrti 1842. godine, Alojza je preuzeo i odgajao Georgov brat Johan – Johann Nepomuk Huttler (varijanta prezimena Hajdler). Interesantno je da je Alojz zadržao prezime Šikelgruber do 1842. godine, kada se ozakonio kao "sin Georga Hitlera" (još jedna varijanta prezimena Heidler). Ovo nije učinjeno zbog srama što je bio vanbračno dete, jer su vanbračna deca bila česta pojava u Valdirtlu (Waldviertel), delu Austrije gde je porodica živela, i u 19. veku su činila skoro 40% svih novorođenih. Razlog je verovatno bio to što je Johan Nepomuk Huttler želeo da Alojz postane njegov jedini naslednik. Zbog toga i zato što ga je Johan Nepomuk odgajao, veoma je moguće da je on bio biološki otac Alojza i deda Adolfa Hitlera, nego navodno neki Jevrejin. Hitler je pokušavao da sakrije podatke o svom rođenju, ali neki smatraju da je razlog tome njegov strah da se otkriju mentalne bolesti (retardiranost i teška depresija) u Šikelgruberovoj porodičnoj istoriji, a ne da bi prikrio jevrejsko poreklo.

6) Doktor Jevrejin ubio je majku Adolfa Hitlerova

Neki, poput psihoistoričara Rudolfa Biniona (Hitler među Nemcima, 1976), tvrde da je Hitlerova genocidna mržnja prema Jevrejima potekla iz činjenice da je doktor Eduard Bloh, njegov porodični lekar, bio Jevrejin koji je navodno neuspešno lečio Klaru Hitler, što je dovelo do njene dugotrajne i bolne smrću od raka dojke u decembru 1907. godine. Međutim, prema Blohovom svedo-

čenju iz 1943. godine, datom Kancelariji za strateške usluge u Sjedinjenim Američkim Državama, Hitler je smatrao da je Bloh dobro lečio njegovu majku i nije imao nikakva loša osećanja prema njemu, iako je bio veoma vezan za majku. Doktor Bloh se priseća kako mu je nakon majčine smrti Hitler prišao i uzeo ruku, gledajući ga u oči, rekao: "biću vam zauvek zahvalan" i zatim se poklonio. Tokom narednih godina, Hitler je pokazivao svoju zahvalnost tako što je slao Blohu razglednice, tople čestitke za praznike, poklone sa svojim umetničkim delima, i, kada je postao firer, brigom za njegovu bezbednost. Godine 1937, nakon što je pitao delegaciju nacista iz Linca za novosti iz grada, Hitler je takođe tražio novosti o Blohu, pitajući da li je živ i da li još uvek radi. Dodao je: "Doktor Bloh je Edeljud – plemeniti Jevrejin. Da su svi Jevreji kao on, ne bi bilo jevrejskog pitanja." Bloh je dalje svedočio da su mu učinjene mnoge usluge koje nisu učinjene nijednom drugom Jevrejinu u celoj Nemačkoj ili Austriji. Tako je "Berlin" naredio Gestapou u Lincu da uklone žutu zvezdu sa Dr. Blohovog apartmana i kancelarije, dozvoljavajući njegovoj porodici da ostane u svojoj kući. Takođe, nisu sprečeni da napuste Austriju 1938. godine, ali je uslov za napuštanje zemlje bio da im nije bilo dozvoljeno da ponesu svoju ušteđevinu. Gestapo je konfiskovao sve Hitlerove poklone i Blohove medicinske zapise o lečenju Klare Hitler, koji su kasnije pronađeni posle rata.

5) Nemci su pravili sapun od tela Jevreja

Vodeći naučnici koji istražuju Holokaust poriču da su Nemci pravili sapun od ljudskih tela, ukazujući na činjenicu da ovi navodi potiču još iz francuske propagande iz Prvog svetskog rata, a ideja o korišćenju jevrejskih tela za pravljenje sapuna ponovo se pojavljuje 1942. godine u koncentracionim logorima. Naučnici ističu da nema ubedljivih dokaza kao što su otpremnice, fizički dokazi poput proizvodnih pogona ili ekonomskih transakcija koji bi podržali ovu tvrdnju. Premda, postoje mnogobrojni dokazi o korišćenju ljudske kose i zubnog zlata. Ove priče smetale su čak i Hajnrihu Himleru (Heinrich Himmler), jer je nacistički plan o uništenju Jevreja trebalo da ostane stroga tajna. Dana 30. novembra 1942. godine, nakon što je Rabin Štefan Vajs (Stephen Wise) iz Njujorka spomenuo priče o sapunu američkoj štampi (24. novembra), Himler se žalio Hajnrihu Muleru (Heinrich Muller), šefu Gestapoa: "Pošto postoji veliki iseljenički pokret Jevreja, ne čudi me da takve glasine počinju da kruže po svetu. Obojica znamo da je velika stopa smrtnosti među Jevrejima koji rade. Vi morate da mi garantujete da će tela umrlih Jevreja biti ili sahranjena ili spaljena na svim lokacijama, i da se apsolutno ništa drugo neće desiti tim telima. Sprovedite odmah istragu svuda

da ustanovite da li je bila bilo kakva zloupotreba (leševa) kao što je navedeno u tački 1., verovatno rašireno po svetu kao laž. Posle SS zakletve obavestite me o bilo kakvoj zloupotrebi u ovom smislu.” Uprkos tome, tokom godina, preživeli Holokausta donosili su male plavo-zelene sapune, tvrdeći da su napravljeni od ljudske masnoće, jer su imali pečat RIF. Aron Breitbart, vrhovni istraživač u Sajmon Vizental (Simon Wiesenthal) Centru, objašnjava da to znači “Proizvodnja masti Rajha” (Reich Fettindustrie). Nasuprot tome, u logorima su neki Jevreji verovali da “I” zapravo znači “J”, što bi značilo “Čista jevrejska mast”. Međutim, analize sapuna nisu pokazale tragove ljudske DNK, te su tvrdnje o sapunu od ljudske masnoće ostale samo priče, iako su mnogi verovali da su istinite.

4) Kralj Kristian X iz Danske je nosio jevrejsku zvezdu da bi se suprotstavio nemačkom naređenju da danski Jevreji nose značke

Ovo je jedan od najdugovečnijih mitova o Holokaustu, popularizovan u delima poput “Egzodus” Leona Jurisa (Leon Uris), “Broj zvezda” Lois Lowry i “Dečaci iz Svetog Petra” Bjarnea Reutersa. Neki takođe, dodaju da je kralj Danske zahtevao od svih u Danskoj koji nisu Jevreji da nose Davidovu zvezdu u znak solidarnosti sa Jevrejima, ili da su je sami stavljali u znak divljenja njegovom gestu. Međutim, ovo se nikada nije dogodilo, iako su priče o kraljevskoj podršci Jevrejima kružile Evropom. Jedna takva priča je da je kralj pretio da će nositi značku ako bi zakon o obaveznom nošenju zvezde bio usvojen. Zapravo, Nemci nikada nisu izdali naređenje da danski Jevreji nose Davidovu zvezdu, verovatno zbog straha od izazivanja otpora i jačanja danske solidarnosti protiv nacističkog režima. Tokom većeg dela okupacije, kao gest solidarnosti sa svim svojim podanicima, kralj Danske nastavio je svakodnevno jahanje kroz Kopenhagen, sam i bez zaštite, što je postalo simbol narodnog protesta, jer su ga Danci često pratili tokom jahanja. Tokom noći između 1. i 2. oktobra 1943. godine, kada je nemačka policija počela hapšenja danskih Jevreja, mnogi koji nisu Jevreji spontano su reagovali upozoravajući Jevreje i pomažući im da stignu do obale i pređu u neutralnu Švedsku. Kada je vlada Švedske objavila da će prihvatiti sve izbeglice iz Danske, danski pokret otpora im se pridružio, organizujući masovno bekstvo. Kralj i poglavari danske crkve protestovali su protiv deportacije. Tokom tri nedelje, oko 7200 Jevreja i 700 njihovih rođaka, koji nisu Jevreji, prebačeno je u Švedsku. Od skoro 500 Jevreja koji su deportovani u Terezijenštat (Theresienstadt), svi osim njih 51 je preživelo, zahvaljujući zalaganju vlade Danske za njih.

3) Jevreji su bili stranci koji su kontrolisali ekonomiju, politiku i kulturu u Nemačkoj i ostalim državama

Ovaj mit deo je negativnog stereotipa koji je potekao iz kasnog perioda Rimske imperije, opstajući vekovima kroz 19. i 20. vek sve do danas. Jevreji su do 1939. godine bili sastavni deo zapadne civilizacije, naseljavali su oblast “plodnog polumeseca” – područje između reka Tigar i Eufrat pre više od 5000 godina, a Evropu kontinuirano od rimskog doba, više od 1500 godina, sve do 1939. godine. Od IV veka, kada je hrišćanstvo postalo zvanična religija Rimske imperije, Jevreji su bili oklevetani kao “ubice Hrista”, nevernici i podanici Satane. Smatrano je da nisu asimilirani i da su otuđeni, da su “drugi”. Tokom Srednjeg veka i u ranoj savremenoj epohi, Jevreji su bili izloženi sve strožijim kaznenim merama, fizičkom nasilju, getoizaciji, isključenju i neuromnom pritisku da se preobrate. Bilo im je zabranjeno da poseduju zemlju i bave se mnogim zanimanjima, osim određenim trgovačkim i poslovnima sa novcem, poput pozajmljivanja novca uz kamatu, što je katolička crkva nazivala lihvarstvom i zabranjivala tu delatnost hrišćanima. Zbog toga su Jevreji počeli da se povezuju sa novcem i razvila su se dva neugodna i trajna stereotipa: bezosećajni i neetični lihvari koji pozajmljuju novac uz ubistvenu kamatu, te prevrtljivi i beskrupulozni, prevarantski trgovci koji prodaju bezvrednu robu po preteranim cenama. Ovi stereotipi bili su toliko ukorenjeni da su Jevreji često prikazivani u umetnosti i literaturi kao osobe koje grabe novac, sede na novcu ili jure za njim. Adolf Hitler i nacisti preuveličali su ove mitove, zajedno sa mitom iz XIX veka koji je nastao kao posledica emancipacije evropskih Jevreja i njihovih brojnih doprinosa evropskoj kulturi, društvu, ekonomiji i politici, koji su bili nesrazmerni u odnosu na malobrojnost Jevreja u celokupnoj populaciji. Ovaj mit je naglašavao postojanje “tajne” jevrejske zavere da dominira svetom kroz ekonomsku i političku kontrolu. Delo “Protokoli sionskih mudraca”, falsifikat nastao u Francuskoj 1890-ih, preveden je na mnoge jezike što je dodatno produbilo ove stereotipe. U Rusiji je dokument pronađen među prepiskom cara Nikolaja II. Dok ga je u SAD promovisao Henri Ford (Henry Ford) u svom nedeljniku “Dearborn Independent”. Protokoli su navodno bili zapisnici tajnog društva uglednih Jevreja koji su odlučili da na miran način za Cion osvoje svet “lukavošću zmije”, zapravo tajnom zaverom. Tokom XIX i XX veka, kao i danas, ovakva slika Jevreja povezuje različite ideološke linije i nalazi pristalice kako među levičarima (socijalisti, komunisti i anarhisti), tako i među desničarima (konzervativci, fašisti, monarhisti i šovinisti). Nalazili su prostor u medijima preko

stripova i postera na kojima su Jevreji prikazivani kao ljigavci (zmije, gušteri, bube, hobotnice) i zlokobni, podsećajući na zmiju iz rajskog vrta, sa “stiskom” kojim drže ceo svet u kandžama.

2) Jevreji su rasa

Korišćenje termina “rasa” kao biološki zasnovane kategorije je relikv iz XIX veka, kada su ovakve percepcije našle svoj najjači izraz i široku prihvaćenost kroz eugenički pokret. Ovaj pokret je proučavao humanu genetiku, razvrstavao pojedince i grupe u hijerarhije rasno “superiornih” i “inferiornih” osobina i naglašavao društvenu korist “superiorne krvi” u kontrastu sa opasnostima “inferiorne krvi”. U Sjedinjenim Američkim Državama, lekari su bili najbrojniji i najuticajni zagovornici ovih ideja, promovisući ih u ime nauke, obrazovanja, zdravlja i dobrobiti zajednice. Ove ideje imale su snažan uticaj na javne politike i živote običnih ljudi u XIX i XX veku, ne samo u Sjedinjenim Državama, već i širom sveta, posebno u Nemačkoj, gde je ovaj pokret bio poznat kao “rasna higijena” (Rassen-hygiene). U poslednjim godinama, podaci iz “Projekta ljudskog genoma” (Human Genome Project – HGP) potvrdili su da ne postoje genetske ili biološke osnove za postojanje “rase”, niti se “rasa” može pouzdano odrediti proučavanjem pojedinačnih ili vezanih gena. Ne samo da su svi ljudi, koji pripadaju jednoj vrsti, *Homo sapiens*, 99.9% genetski identični, već genetske varijacije među pojedincima unutar iste rasne grupe mogu biti veće nego varijacije između ljudi iz različitih grupa. Na primer, genetske razlike između osoba afričkog porekla mogu biti izraženije nego razlike između tih osoba kavkaskog ili azijskog porekla. Razlike u akulturaciji i socijalizaciji su one koje razlikuju jednu grupu od druge, a ne biološke razlike. Kao zaključak, Jevreji nisu “rasa” niti postoji ikakva “biološka” ili “genetska” osnova za “jevrejstvo”. Pre svega, oni su sledbenici jedne religije – judaizma, oko koje se razvijala kultura zasnovana na zakonima i ritualima vezanim za ishranu, držanje Šabata i običaje koji se razlikuju od mesta do mesta, jer Jevreji žive u mnogim delovima sveta. Kao drugo, oni su narod sa nacionalno-etničkim identitetom zasnovanim na zajedničkoj istoriji i istorijskoj domovini – Izraelu, koji se proteže od drevnih vremena do danas. Međutim, u XIX veku, antisemitizam – termin izmišljen u kasnom XIX veku kako bi ovim predrasudama dao auru “naučne objektivnosti” i povezo ih sa novim “naukama” o “rasi” i eugenici, koristio je spis, poput “Eseja o nejednakosti ljudskih rasa” (1853-1855) Džozefa Artura de Gobinoa i “Osnove XIX veka” (1899) Hjustona Stjuarta Čemberlena. Ovi radovi i zaključci socijalnog darvinizma definisali su Jevreje kao “rasu” i to “dekadentnu” i “destruktivnu”. Uticali su na mnoge, uključujući i Adolfa

Hitlera, koji u delu “Moja borba” (Mein Kampf) osuđuje “ravnodušnost” sa kojom su vlade zane-marile Čemberlenova zapažanja.

1) Jevreji su otišli na ubijanje kao “jaganjci na klanje”

Ova neukusno iskrivljena slika o navodnoj pasivnosti i kukavičluku evropskih Jevreja tokom Holokausta sjedinjuje negativne stereotipe. Sa druge strane, istorija nam pruža brojne primere odupiranja Jevreja progonima. Oružani otpor se može videti kroz Makabejsku pobunu protiv seleukidskih Grka, judejski otpor protiv Rimske Imperije, i otpor u srednjovekovnoj Španiji, Francuskoj, Nemačkoj i Poljskoj. Tokom XIX veka, Jevreji su formirali jedinice za samoodbranu tokom ruskih pogroma. Češće je otpor bio nenasilan, s obzirom na to da su Jevreji bili manjina okružena neprijateljskom većinom i neprijateljskim režimima. Ta vrsta otpora osmišljena da im omogući da prežive u upornom neprijateljskom okruženju, ispoljavala se kroz peticije, podmićivanje, plaćanje za zaštitu, izbegavanje i skrivanje, pa čak i izvesno poštovanje antijevrejskih propisa. Holokaust je predstavljao jedinstvenu situaciju za evropske Jevreje, nešto za šta ih nijedno prethodno iskustvo nije moglo pripremiti. Prethodni režimi nisu se usmerili na istrebljenje svakog Jevrejina, niti su imali resurse da sprovedu taj cilj sistematično kao nacisti. Do sredine 1942. godine, većina Jevreja čak nije znala da je planirano “Konačno rešenje”. Oni ili nisu imali konkretne informacije o logorima smrti i masovnim ubistvima, ili jednostavno nisu mogli verovati da se takva zverstva mogu desiti u XX veku, odbacivali su ih kao glasine i propagandu. Bez saveznika ili mreža podrške, suočeni sa glađu i bolestima, odgovorni za roditelje, braću, sestre, žene i decu, mnogi su verovali u ono što im je rečeno da su samo “premešteni” da rade, a surova realnost postala im je jasna prekasno. I pored svega toga, mnogi Jevreji su pružali otpor na različite načine. U getima, uprkos nacističkim zabranama, poštovali su i prenosili svoju religiju, učestvovali u političkim organizacijama i održavali tajne štamparije koje su bile centri oko kojih su se formirale mnoge naoružane grupe otpora. Održavali su strukturu zajednice netaknutom organizujući narodne kuhinje, tajne škole i kulturne događaje. Pisali su dnevnike i časopise, pravili fotografije, slikavali slike i čuvali tajne arhive kako bi svedočili svetu i budućim generacijama. U logorima uporno su “bivali život”, borili da prežive oni i njihovi voljeni, nikada ne napuštajući svoju veru, nadu, vrednosti i ideale. Neki su se odlučili za fizički otpor, iskakali su iz vozova, tražili skloništa na tavanima, u podrumima i ormanima kod nejevrejskog stanovništva ili napadali svoje porobljivače. Organizovali su ustanke u getima, koncentracionim logorima, pa čak i u

logorima smrti, i formirali u šumama jevrejske partizanske jedinice. Iako je ovaj otpor bio minimalan u poređenju sa nacističkom mašinerijom, činjenica da je postojao izuzetno je značajna. Istoričarka Lusi Davidović (Lucy Dawidowicz) je zaključila, uzimajući u obzir neograničene teškoće i ekstremne opasnosti koje su pratile oružani otpor nacistima: “Začuđujuće nije činjenica da je bilo malo otpora već da je na kraju bilo toliko puno otpora.”

Prevod Hana Gligorijević

Rabi Aharon Sorasky

Biografija Rabi Elhonona

Rabi Elhonon, z.c.l., rođen je 1874. u Bircu, Litvanija. Oko 1889, njegovi roditelji su se preselili u Bausk, na jidišu Bojsk, Latvija, rabinsko sedište tadašnjeg Rabi Kuka. Odatle je otišao u Telc, gde je studirao kod čuvenih *gaona*, Rabi Eliezera Gordona i Rabi Šimona Škopa. Tu su ga zapazili po vrednoći i dubini misli. Posle mnogih godina intenzivnog učenja u Telcu, otišao je u Voložin, i postao učenik velikog rabina Hajima Briskera, tadašnjeg načelnika voložinske *ješive*. Godine 1898. oženio je ćerku jednog od tadašnjih vodećih mudraca, Rabi Meira Atlasu, koji je u to vreme bio rabin u Salantu.

Tada je došao period koji je urezao dubok trag u ostatak njegovog života. Počeo je 1906, kada je otišao u Radin, gde je živio njegov učitelj, u svetu poznati Hafec Hajim, da bi studirao na *Kolel Kodšim*, instituciji koja je odabrana da priprema buduće vođe Izraela. Osnivač učilišta je bio Hafec Hajim. Zajedno sa *gaonom* Rabi Joel Barančikom, godine 1908-1909. osnovao je *ješivu* u Amsislavu, u Rusiji. Godine 1910. je prihvatio poziv da bude *roš ješiva* u Brisku, mestu u kome je živio njegov učitelj, Rabi Hajim. Izbio je Prvi svetski rat, pa je 1914. Brisk, koji se nalazio na borbenoj liniji, bio evakuisan. Rabi Elhonon se vratio u Radin. Godine 1915. pridružio se Hafec Hajimu koji je, bežeći od nemačke invazije, preselio svoju *ješivu* u Smilovič, blizu Minska. Kasnije, kada je Hafec Hajim odlučio da se preseli dublje u Rusiju, u grad Sumjač, deo *ješive* je ostao u Smiloviču pod rukovodstvom Rabi Elhonona. Kada je 1921. godine studentima bilo dozvoljeno da napuste Rusiju, Rabi Elhonon se vratio u Poljsku, u Baronovič, gde su ga zamolili da bude rukovodilac lokalne *ješive*, Ohel Tora. Pod njegovim vođstvom ova *ješiva* je rasla sve dok nije postala jedna od najvećih u Evropi. Između 1921. i 1939. ova je *ješiva* bila uticajna ne samo u celoj Poljskoj već i u okvirima svetske zajednice Tore. Bila je dominantna u svetu Tore sve do 1939-1940, kada se mučenički uzdigla na nebo pošto se prethodno selila u Vilnu, pa u Truk i u Smelešuk. Između

dva svetska rata, Rabi Elhonon je međunarodna jevrejska zajednica smatrala jednim od najvećih vođa i govornika. Po svim pitanjima koja su se ticala jevrejskog sveta on je blisko saradivao sa svojim učiteljem, Hafec Hajimom, i sa svojim zetom, proslavljenim *gaonom* Rabi Hajim Ozer Grodzinskim.

* * *

Rabi Elhonon je bio intelektualni gorostas, tragač za istinom koji je uz izuzetan entuzijizam neumorno proučavao Toru. Težio je da dopre do dubina u svim delovima Tore, a učenja Hafec Hajima su mu uvek bila na usnama. Crpeći znanja od svojih mentora on je stalno tragao za istinom i bio dočekivan uz veliko poštovanje i divljenje kuda god bi pošao.

Klonio se institucija da bi mogao svoj život da posveti učenju Božje Tore. Želeo je da spreči da Božansko nasleđe bude nepoznato generacijama koje dolaze posle njega. Svoje je učenike vodio s ljubavlju i njegova posvećenost tom poslu nije poznavala granice. Pomagao im je da ponesu svoj teret i saučestvovao u njihovim problemima. Tražio je i uspevao da dobije usluge izuzetnih vođa *ješiva*, ljudi kao što su bili Rabi Šlomo Hajman, koji je kasnije postao Dekan Mesivta Tora odbora u Bruklinu, Rabi Davida Rapaporta, autora klasičnog dela *Cemah David*, Rabi Lejba Gavie i Rabi Jisroela Lubčanskog.

Uticaj Hafec Hajima je bio očigledan u svakom aspektu života Rabi Elhonona. Hafec Hajim je, na sličan način, pokazivao najveće poštovanje prema svom voljenom učeniku. Svaki put kada bi Rabi Elhonon došao u Radin, Hafec Hajim bi ga pozdravio blistavog lica, s radošću i ljubavlju. Iako je Rabi Elhonon pred Hafec Hajimom uvek stajao kao učenik pred učiteljem, ovaj ga je smatrao svojom osobom od poverenja. Bio je desna ruka Hafec Hajima u svim poslovima koji su se ticali zajednice. Više puta je bio pozivan u Radin na savetovanje o hitnim pitanjima, ili da bi pomogao sprovođenju nekog plana koji treba da ojača učenje Tore.

Rabi Elhonon je poznavao sve aspekte Tore, a pamćenje mu je bilo fenomenalno. Jednom je od Rabi Meira Obrovica, rabina iz Nvardoka i tasta svog sina, pozajmio knjigu *Revašova responza*. Oko pola godine je svakog jutra pomalo proučavao to delo. Dve godine pošto je knjigu vratio vlasniku, on je u jednom pismu napamet citirao responzu od reči do reči.

Kada je učio Toru jedino na šta je mislio bilo je razumevanje potpune dubine teksta. Uopšte nije imao želju da demonstrira svoje umeće dajući nove interpretacije. U svom Uvodu u *Measef Ohel Tora*, on navodi reči svog čuvenog učitelja, Rabi Hajima Briskera: „Nije naš zadatak da dajemo nove interpretacije; tu su sposobnost imali samo *rišonim* (rani autoriteti). Naš je posao samo da razumemo ono što je već rečeno.“

Bio je učitelj bezbrojnim studentima i ostavio je utisak na najbolje umove imperije Tore koja je cvetala u Litvaniji i Poljskoj. Razvio je jedinstven metod ispitivanja i razjašnjavanja suštine složenih talmudskih tekstova, da bi zatim svoje nalaze jasno i koncizno preneo svojim učenicima. Njegov se metod najbolje vidi u Rambam, *Hilhot deot*, poglavlje II: „Slično tome, kada se proučava Tora i mudrost, čovek treba da troši malo reči, ali bogatih sadržajem... ne treba da žuri sa odgovorom, niti treba da priča nadugačko. Svoje učenike mora da podučava smireno i na prijatan način, bez podizanja glasa ili preopširnosti. Evo šta je Solomon rekao: „Mudri svoje reči prenose na prijatan način.“ Jednom je rekao da je dobar učitelj osoba koja ne izostavlja nijednu neophodnu reč, niti uključuje suvišnu reč.

Bio je odlučan u svojoj konzistentnosti. Nisu postojale vidljive razlike između zaključaka koje je izvlačio iz svog proučavanja Tore i onoga što je primenjivao u svakodnevnom životu. Nikada ništa nije moglo da pomuti bistrinu i jednostavnost njegovih uvida. Često je govorio da sama Tora svedoči da podmićivanje „oslepljuje mudre“. Stoga i najveći mudrac mora da pravi greške ako se povede za ličnim interesom i svojim položajem. Stoga, ako se čovek odrekne stečene moći, sve što se pre toga činilo iskvarenim postaje ispravno, i sve što se činilo složenim postaje očigledno. U jednom od svojih eseja on nadugačko objašnjava da sve greške intelekta imaju svoj uzrok u srcu. Bez ličnog interesa svaka istina je očigledna i samoobjašnjiva.

Njegova marljivost kod proučavanja Tore bila je neverovatna. U svojim tekstovima on objašnjava da, ako je neko suočen sa *micva* koju niko drugi ne može da ispuni, oslobođen je obaveze da proučava Toru (da bi ispunio *micvu*), upravo kao što je oslobođen proučavanja Tore ako mora da se pozabavi svojim fizičkim potrebama... Iz toga proizlazi da sve ostalo vreme treba da bude iskorišćeno za proučavanje Tore. Kako je podučavao tako je i činio. Nikada nije odbio da se aktivno uključi u rešavanje hitnih pitanja koja su se ticala zajednice ili nekog pojedinca; nikada nije prestao da materijalno pomaže ješivu; pisao je mnoge članke za novine i časopise u kojima je iznosio gledišta Tore u vezi svih tekućih pitanja – a onda bi se vratio svom učenju kao da ga ni trenutka nije prekinuo. U mnogo slučajeva kada je trebalo da otputuje, zaustavio bi se u ješivi na putu za željezničku stanicu – da bi održao šiur (predavanje). Istaknuti dekan poznate Ponivezer ješive, Hagaon Rabi Josef Kahanaman, pričao je o vremenima kada je učio sa Rabi Elhononom. Dok su njih dvojica bili zaokupljeni učenjem *Tosefos* u traktatu *Hulin*, Rabi Elhononu je stigao telegram u kome mu se javlja da mu je žena rodila sina. Rabi Elhonon je pročitao telegram, ustao, izgovorio blagoslov (koji se kaže za dobre vesti),

smesta se vratio na tekst *Tosefos* i nastavio da proučava tekst kao da se ništa izvan toga nije dogodilo.

U oproštajnom govoru koji je izgovorio u ješivi Baranovic za svog učitelja, Hafec Hajima, on je objasnio šta je Rambam hteo reći kada je kazao: „Svaki čovek može da postane veliki kao Mojsije.“ Time se ne želi reći da svako može da bude izuzetan u svemu, kao što je bio Mojsije, ali da možemo da se izjednačimo s njim u služenju Bogu. Baš kao što sluga nema nikakvog poseda i postoji samo da bi služio svog gospodara, tako je i Mojsije živio samo da bi služio svom Stvoritelju. To savršenstvo može svako da dostigne. Zatim je Rabi Elhonon posvedočio da je njegov mentor, koji je bio svetac, postigao to. Čak i kada bi svoje ime stavljao na priznanicu o prijemu novca poslanog poštom, dok bi umakao pero u mastilo, on bi rekao „U slavu Boga“. Oni koji su imali čast da poznaju Rabi Elhonona, vrlo dobro znaju da ove reči opisuju i njega samog.

Uvek je govorio da se Tora naziva *Tošeja* (savet), jer nijedan čovek zaista ne zna šta je za njega najbolje. Jedino Tora sa sigurnošću može ta pitanja da razreši. Ne postoji pitanje koje se odnosi bilo na grupu ili na pojedinca koje u Tori nema odgovor, nema stvari koju ona izbegava. Sve što mi treba da učinimo je da tražimo, i da naučimo kako da tražimo. Često je govorio: „Ljudski koncept pravde varira u zavisnosti od vremena i mesta. Međutim, 'Tvoja je pravda pravda zauvek' – jer – 'Tvoja Tora je istinita',“ (molitva za Šabat popodne).

Kad god je radio na jačanju i propagiranju Tore, to je uvek smatrao činom spasavanja jevrejskih života, čak i u fizičkom smislu. U pismu koje je 1938. poslao organizaciji Mladi Izrael, u kome ih podstiče da osnivaju grupe za proučavanje Tore i da organizuju bazične ješive, on objašnjava da su sve naše patnje posledica toga što smo zaboravili Toru. Tako, podsticanjem proučavanja Tore, čovek svoju naciju spasava istovremeno i fizički i duhovno. Svako ko ostaje ravnodušan prema takvim programima očigledno krši ono što je rečeno u tekstu: „Nemoj biti ravnodušan dok se proliva krv tvog brata.“

Mučenička smrt Rabi Elhonona bila je vrhunac života koji je sav bio posvećen *Kiduš Ha-Šem*, nesebičnom samožrtvovanju u čast Boga. Čoveka jako pogodi i sam citat iz sećanja jednog očevidca, Rabi Efrajima Ošrija, Šlita¹ (Rabi Oštri je u svom *seferu* opisao događaj, i to je objavljeno u novinama i ovde i u Izraelu, a navodi ga i Rabi M. Jošer, šlita), a odnosi se na poslednje reči koje je uputio svojim sapatnicima dok im se život završavao – Traktat *Nida* – kada su bili odvođeni da posvete Božje Ime time što su svoje živote ponudili na oltaru, tog najcrnjeg dana, 11. tamuza 5701:

„Rabi Elhonon je govorio tiho i mirno, kao što je

uvek činio. Nije bilo nikakve promene u njegovom glasu. Na licu je imao uobičajeno ozbiljan izraz. Nikakva osećanja prema samom sebi nisu se mogla osetiti u njegovom glasu, a nije pokušavao ni da se oprostí od svog sina, Rav Naftalija. Obratio se svima, celom Izraelu.

Čini se da nas na Nebu smatraju pravednicima jer su naša tela odabrana da okaju celo jevrejstvo. Zbog toga moramo da se pokajemo, odmah. Nema mnogo vremena. Treba da imamo na umu da ćemo biti bolja žrtva ako se pokajemo. Na taj ćemo način spasiti živote naše braće i sestara u Americi.

Neka se, ne daj Bože, u našem umu ne pojave bogohulne misli koje će našu žrtvu učiniti neodgovarajućom. Mi sada ispunjavamo svoju najveću *micvu*.¹ Vatom je uništena i vatom će ponovo biti izgrađena. Ta vatra koja proždire naša tela će jednog dana izgraditi jevrejski narod.

Tog su se sudbonosnog dana *Sefer Tora*, i ono što joj pripada, uzneli na Nebo. Naš učitelj, svetac, a za njim i njegovi sinovi, čuveni genije Rabi Naftali Binuš, i pravedni i voljeni Rabi Cvi Jehuda Lejb, napustili su ovaj svet.

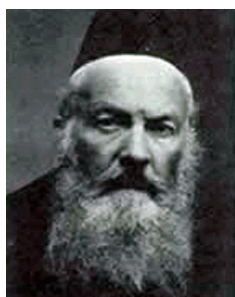
„Ti koji si na nas velike i ljute nevolje bacao, opet ćeš nam život dati, iz bezdana zemlje opet nas izvaditi,“ (*Psalmi*, 71:20).

Preveo Brane Popović

MORAŠA 5 **ČASOPIS ZA JEVREJSKO VERSKO** **NASLEĐE**

Glavni urednik Isak Asiel, rabin

Rabi Elhonon Bunim Vaserman (1875-1941)

¹Šlita je skraćena za „Šejhje lirot jamim tovim arukim, amen“ – „Neka mu bude podaren dobar i dug život, amen“, prim. prev.

Nils A. Haug

Gde je to oružje?

Izrael u ime svih nas brani slobodu od napada tiranije. Potrebno mu je oružje koje mu je obećano

Postoji dobar razlog zbog koga se izraelski premijer Benjamin Netanijahu žali da SAD zadržavaju, ili „sporo deluju“ kada se isporučuje ono što je potrebno vojsci. Na slici: Isporučka kamionom artiljerijskih granata od 155 mm u južnom Izraelu, 14. oktobra 2023. (Photo by Yuri Cortez/AFP via Getty Images)

Ako je prvenstvena obaveza svake izabrane vlade da svoju naciju zaštiti od spoljnjih i unutrašnjih pretnji, to još više važi za naciju kakva je Izrael, koja je od samog svog nastanka 1948. godine suočena sa pretnjom uništenja od strane zakletih neprijatelja.

U ovom trenutku su Iran, uz podršku fondova koje je Bajdenova administracija oslobodila, i uz podršku kineske Komunističke partije – zajedno sa „državom koja omogućava terorizam i nepošteno pregovara“, Katarom – države koje su prve u nizu onih koji teže uništenju Izraela.

Bajdenova administracija, koja je na početku bila od ogromne pomoći, nažalost u poslednje vreme pokazuje da je upravo suprotno tome. Kako je odmicalo vreme od samog masakra 7. oktobra 2023, koji je izveo iranski posrednik Hamas, ubivši veliki broj Izraelaca i ne-Izraelaca, čini se da se Bajdenova administracija urušavala u spoljnopolitičku paralizu, isto kao i sa Ukrajinom. Uvedene prepreke, koje su vremenom usledile, nanose Izraelu ogromne štete u ljudstvu i imovini, a tiču se isporuka oružja koje je Kongres odobrio; tiču se i pokušaja da se smeni legalno izabrani izraelski premijer, i da bude zamenjen američkom lutkom na koncu; tiču se i pretvaranja da Amerika zna

kako se vodi rat unutar naseljenih mesta, a nije umela da se izbori ni sa svojim ratom u Afganistanu; tiču se i drugih nepotrebnih prepreka: plana za „dan posle“, a sve vreme je jasno da Bajdenova administracija želi samo da umiri protivnike koji finansiraju teroriste, Iran i Katar, i da im dozvoli da njihova zaštićena teroristička organizacija, Hamas, pobedi u ratu.

Izrael je država po površini manja od Nju Džerzija, i neznatno veća od države Nauru. O njoj je raniji iranski predsednik Rafsandžani govorio da je to zemlja za koju je jedna bomba dovoljna: „Čak i jedna nuklearna bomba bačena na Izrael uništila bi sve, a islamski svet bi jedna bomba samo oštetila. Nije neracionalno uzimati i tu mogućnost u obzir.“ Jedan veći rat, koji Iran sada pokušava da potpali preko svog drugog posrednika, Hizbolaha, može, čak i bez nuklearnog oružja, da ukaže na genocidne namere – „Smrt Izraelu!“ – u skladu sa svim onim na šta Iran poziva još od svoje Islamske revolucije 1979. godine.

Nije jasno da li Iran već poseduje nuklearnu sposobnost kojom bi napao Izrael, ali su namere sasvim jasne. Na primer, Iran je igrao značajnu ulogu kod planiranja napada 7. oktobra 2023, a Bajdenova administracija je sve to finansirala. Iran do dana današnjeg ponavlja „Smrt Izraelu!“ Iran je ispalio više od 300 raketa i ofanzivnih dronova na Izrael 13. aprila 2024, a njegov „Sat koji otkucava vreme do uništenja Izraela“, postavljen je na trgu 'Palestina' u Teheranu.

Zabeleženo je da je sadašnji najviši vođa Irana, ajatolah Ali Hamnei, rekao: „Misija islamske republike Iran je brisanje Izraela sa mape regiona.“ Dodao je još: „Izrael je gadan entitet na Srednjem istoku, i on će bez sumnje biti uništen.“

Izvršni direktor giganta 'Oracle', Safra Kac, je rekao: „U svim svojim izjavama oni su nam rekli da u njihovoj povelji stoji namera da Izrael bude uništen i da Jevreji budu istrebljeni. Rekle su to i druge zemlje. Sve to stoji u iranskim direktnim porukama. Kada vam kažu da hoće da vas ubiju, mislim da u to treba poverovati. Mislim da je to lekcija koju treba naučiti.“

Čini se da je veliki deo iranske ratobornosti protiv Izraela i jevrejskog naroda zasnovan na religiji, politici, vojsci, ekspanzionizmu i nacionalizmu. Džihadistu koji je član Revolucionarne garde (IRGC) možda nije briga da li će stanovnici njegove zemlje biti živi ili mrtvi. On verovatno svrhu IRGC vidi u tome da se Amerika otera sa Srednjeg istoka, pa da Iran bez smetnje nastavi sa „izvozom svoje revolucije“. Dok preti Izraelu, Iran kontroliše četiri prestonice na Srednjem istoku – Sanu, Damask, Bagdad i Bejrut – kao i Gazu. Navodno i Vašington DC. I sve to dok pokušava da još dublje prodre unutar Izraela, po spornoj teritoriji Zapadne obale.

Na iransku agresiju možda utiče i stih iz Kurana: „I borite se protiv njih dok smutnje ne

nestane i dok vjera ne bude samo Allahu iskazivana.“ (Sura 2, stih 193)

„Mi više volimo smrt nego što vi volite život,“ rekao je Mohamed Deif, šef vojnog krila Hamasa. I Povelja Hamasa je posvećena eliminaciji Izraela: „Izrael će postojati, i nastaviće da postoji, sve dok ga islam ne uništi, kao što je uništio i druge do sada.“ (Uvod)

„Nema rešenja za palestinsko pitanje osim kroz Džihad. Inicijative, predlozi i međunarodne konferencije su samo gubljenje vremena i uzaludan napor.“ (Član 13)

Čini se da, nažalost, Iran nije vođen istim humanitarnim, etičkim ili „principima prirode“ kojima teže Izrael i Zapad. Nažalost, još jednom: Izrael do neke mere zavisi od dobre volje američkog predsednika Džo Bajdena da pošalje nešto municije, što je situacija koju će Izrael, nadamo se, ispraviti.

Postoji dobar razlog zbog koga se izraelski premijer Benjamin Netanijahu žali da SAD zadržavaju, ili „sporo deluju“ kada se isporučuje ono što je potrebno vojsci. U Ukrajini, na primer, isporuke neophodnog oružja su uvek „u toku“, ali nekako uvek stignu dugo posle trenutka kada su bile neophodne da bi imale efekta. Tako je i sa određenim vrstama municije koje su Izraelu hitno potrebne i mogu da budu od ogromne koristi kod zaustavljanja iranskog posrednika Hezbolaha koji raketama napada Izrael sa severa, iz Libana. Isto važi za još neku opremu za koju je tražena hitna isporuka, na šta je rečeno je da će doći 2025. godine. Iz Hizbalaha su se hvalili da su 4. jula lansirali baraž dronova i raketa na severni Izrael: „Lansirali smo više od 20 dronova na razne izraelske položaje u Galilu, i više od 200 raketa raznih vrsta.“

Mada je izraelsko rukovodstvo potpuno svesno ogromne opasnosti koju predstavlja Iran, na SAD i na druge saveznike sa Zapada ne mogu da računaju da će sprečiti Iran da dovrši svoj nuklearni program i proizvede nuklearno oružje. Čini se da Amerika voli da priča, i da priča o pričanju, da vodi diplomatiju zasnovanu na priči, na verbalnom „razumevanju“ sve dok ono nema zube, a zatim da potplaćuje neprijatelje da ne bi „ljuljali čamac“. Pretpostavka je da se želi da sve bude kako jeste do dolazećih izbora u novembru.

Čini se da Bajdenova administracija na preteće situacije radije odgovara pisanim ugovorima, memorandumima o razumevanju, i da se oslanja na očigledno bezvredna obećanja koja dolaze iz Irana, Rusije, Kine, od Talibana ili Palestinaca, od bilo koga koga se treba podmititi i umiriti. Ne treba zameriti globalnim liderima što o Americi ne misle samo kao o „tigru od papira“, već kao o hologramu. Novinar Ferhad Rezei piše: „Iranska bomba bi mogla, uz pomoć Kine, Rusije i Severne Koreje, da pokrene trku u nuklearnom naoružavanju na Srednjem istoku, i time ubrza povlačenje SAD iz tog regiona. To bi donelo stratešku prednost Kini.

Stati protiv Irana i blokirati uticaj Kine, Rusije, Irana i Severne Koreje nije lako, ali bi alternativa mogla da bude katastrofalna za Srednji istok, ali i šire.“

Uz pretpostavku da SAD neće sprečiti Iran da se naoruža nuklearnim oružjem, Izrael će morati da se zaštiti sam od takvih bombi lansiranih iz Irana. I tako, kao i kroz dobar deo svoje istorije, Izrael će ostati sam u borbi protiv svojih i neprijatelja Zapada. Društveni komentator Konstantin Kisin primećuje: „Istina je da smo se suviše dugo oslanjali na magijsko mišljenje, da smo birali utešne mitove, dok smo se nalazili u gruboj realnosti terorizma i mnogih drugih opasnih pitanja.“

Radi se o tome da se Izrael ne bori samo da bi sačuvao sebe, svoju naciju, već i Zapad i takozvani Slobodni svet. Čini se da se vodi borba za očuvanje sopstvene slobode, da se ne dopusti silama varvarizma, autokratije i teokratije da je uguše, ali i protiv pasivnosti Zapada. Sadašnju osovinu sila koje se protive slobodi svih, pa i svojih građana, čine Kina, Rusija, Severna Koreja i Iran. Katar je meki agresor koji se šunja, finansijer svih terorističkih grupa, koji za ubeđivanje koristi novac i svoju mrežu Al-Džazira, umesto vojne agresije.

Izraelci ne traže ni od koga da rizikuju svoje živote da bi ih zaštitili. Oni sami podnose ogromne žrtve. Međutim, njima su potrebni municija i druga oružja koja su tražili, i to im treba sada, ne uz odlaganje.

Bajdenova administracija ne ostavlja utisak da želi da podrži svog jedinog demokratskog saveznika na Srednjem istoku. Ona želi da ga kontroliše. Žalosno je što Bajdenova administracija u Izraelu ne vidi suverenu državu već svoju provinciju. Ni za koga više nije tajna da je Amerika pokušavala da smeni izabranog premijera Benjamina Netanijahua i da postavi svog čoveka koji bi – pretpostavka je – bio oduševljen što za svog neposrednog suseda ima terorističku palestinsku državu, kojom upravlja teroristički kum Katar i koji bi bio srećan što Iran ima koliko god hoće nuklearnog oružja.

Nezakoniti „nuklearni sporazum“ iz 2015. godine sa Iranom, zvanično poznat pod nazivom Zajednički sveobuhvatni akcioni plan (JCPOA) smislio je tadašnji predsednik SAD Barak Obama. Obrazovan u indonežanskoj medresi, držao je stranu egipatskom sekularnom predsedniku Hosni Mubaraku, i očigledno ostao u prijateljskim odnosima sa 'Muslimanskom braćom'. Moto te 'braće' je: Alah je naš cilj; Prorok je naš vođa; Kuran je naš „zakon; Džihad je naš način; umreti na putu ka Alahu je naša najveća nada“.

Obamin „nuklearni sporazum“ omogućava da Iran, posle nekoliko godina, može da ima neograničen broj nuklearnih bombi. Ako je Obama taj plan smislio da bi se uspostavila „ravnoteža uticaja“ sa Saudijskom Arabijom, onda je kolosalno promašio. Bez obzira na sve svoje nedostatke, Saudijska Arabija nije pokušavala da proširi

svoju teritoriju; Iran je, sa svoje strane, uzeo milijarde koje mu je Obama dao „radi oporavka“, i deo toga potrošio na jačanje svoje milicije i svojih posrednika, a deo na ubrzanje svog nuklearnog programa koji, navodno, ne postoji. Jedino što je Obama hteo da izbegne je da se iranski nuklearni proboj ne dogodi dok je on „na straži“, već kasnije, da ne bi bilo upadljivo da je on smislio ceo plan.

Čini se da sada Bajdenova administracija, zajedno sa izraelskom opozicijom vladi, želi da izgura Netanijahua. Američki je senator Čak Šumer, demokrata koji je, uzgred, Jevrejin, sredinom marta izjavio da se Netanijahu „izgubio“, i pozvao na „nove izbore“ – ali ne u državi u kojoj taj senator živi, u Americi, već u suverenom savezniku, Izraelu. Da li bi isto tako pozvao na nove izbore u Engleskoj, Nemačkoj, Italiji, Francuskoj? Nikakvo iznenađenje nije bilko kada je „Bajden podržao Šumerov govor“.

Ima mnogo onih, uključujući i osobe koji čežnjivo gledaju na poziciju koju Netanijahu ima, koji kažu da „ Hamas ne može da bude pobeđen“. U međuvremenu Netanijahu upravo to radi.

Amerika, kao i drugi, pokušala je sa tvrdnjom da pre poraza neprijatelja čovek mora da zna šta će se dogoditi kad borbe prestanu, i da će uništenje vojnih sposobnosti Hamasa samo stvoriti još jednu generaciju stanovnika Gaze koji mrze Izrael i Jevreje. Pre nego što je Hitler bio pobeđen, međutim, niko nije pričao o tome da je važno znati šta će se desiti „kada borbe prestanu“. Isto je važno i za imperijalni Japan. Ispostavilo se da je samo pet godina posle rata u Nemačkoj izabran kancelar Konrad Adenauer, i da su sada i Nemačka i Japan čvrsti saveznici Amerike i Zapada. Verovatno je da u Nemačkoj i sada ima nacista, ali oni više nemaju „sredstva, sposobnost i priliku“ da ruše Evropu.

„Jedan od ratnih ciljeva,“ rekao je Netanijahu, „je vojno uništenje Hamasa i njegovih mogućnosti da vlada.“ Izrael je istovremeno činio sve što je moguće da zaštiti živote civilnih stanovnika Gaze. Premeštao je milion ljudi iz jedne u drugu bezbednu zonu – a Hamas je za to vreme postavljao lansirne rakete u humanitarne zone.

„Nemojte slušati sumnjalice,“ pisao je Heisam Hasanein, pridruženi član 'Fondacije za odbranu demokratija'. „Istorija pokazuje da Hamas može biti pobeđen... Stanovnici Gaze su jula izašli na ulice i protestovali zbog lošeg života pod Hamasom. Vikali su 'Hoćemo da živimo!' Pre dve nedelje je krunski princ Bahreina i premijer te zemlje, Šeik Salman bin Hamad al-Kalifa, 'nedvosmisleno' osudio Hamas. Na duge staze je odlučni poraz Hamasa najbolje što Palestincima može da se dogodi, a što je dobro i za ceo region, a ne samo za Izrael.“

„Izrael ne mora da ubije svakog od onih 40.000 koji imaju člansku kartu Hamasa,“ rekao je vojni stručnjak Džon Spenser, predsedavajući na katedri za urbano ratovanje 'Instituta za moderno ratovanje'

u Vest Pointu. „On treba da slomi organizovane vojne formacije, da ih liši sposobnosti koje sada imaju, i da uništi rukovodstvo.“ U svom intervjuu za CNN on je nastavio: „Ratovi stvaraju ljude koji su nezadovoljni što je njihova strana izgubila, možda ih i radikalizuju. Ali u našoj sadašnjoj situaciji, kada smo suočeni sa egzistencijalnom pretnjom ili svetskim ratom, to nije stvar za razmatranje. Moraš vojno da uništiš onog ko upravo pokušava da ti naškodi. Da li zaista treba da dozvoliš neprijatelju da ti se nagomila na granici zato što se njegov narod ne slaže s tim da ga uništiš?

Nacizam je dobar primer. Amerika nije sebi mogla da dozvoli da se brine da li će Nemci posle Drugog svetskog rata biti radikalizovani. Prioritet je bilo uništenje te vojne sile. Posle može da se radi na deradikalizaciji. Ideologija nacizma, naravno, i dalje je živa jer se ideologije ne mogu izbrisati. Ali su joj povraćeni očnjaci. To je bilo jedino moguće: prvo pobeda nad nacističkim režimom.

CNN: Da li onda mislite da IDF može da pobeđi u ovom ratu?

Spenser: Sto posto. Da je za vreme Drugog svetskog rata bilo društvenih medija, mi danas ne bismo živeli u ovakvom svetu. Japanci i Nemci su mogli da pobeđe u ratu da su njihovi demokratski protivnici verovali da je cena otpora suviše visoka da bi se cela stvar isplatila.

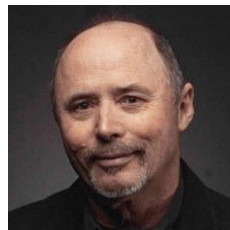
Čini se da se SAD nudi svojim saradnicima koji podržavaju terorizam, Iranu, Kataru, *njihovim* istomišljenicima koji su istovremeno potencijalni glasači u srcu Amerike, i onima koji žele da Hamas preživi, da bi mogao „ponovo i ponovo da napada sve dok Izrael ne bude uništen“. Izrael postiže svoje ciljeve u Gazi, ne samo za sebe već i za Zapad, da bi sloboda pobedila tiraniju i varvarstvo. Ako ti predatori ne budu uništeni, kakva će poruka biti poslata drugim predatorima?

Sve što je potrebno jeste da se Izrael snabde municijom i oružjem koje mu je potrebno da bi se borio za nas, da sve to stigne odmah, a onda da se sklonimo na stranu.

Nils A. Haug (*Nils A. Haug je pisac i kolumnista. Pravnik po profesiji, on je član međunarodnog udruženja advokata, Nacionalne asocijacije učesnjava, član nastavnog osoblja 'Intercollegiate Studies Institute', i 'Academy of Philosophy and Letters'. Više nije aktivan advokat; bavi se političkom teorijom u vezi sa tekućom događajima. Ima doktorat iz Apologetske teologije. Autor je rada „Politika, zakon i nered u Raju – potraga za identitetom’ /'Politics, Law, and Disorder in the Garden of Eden – the Quest for Identity', i 'Neprijatelji nevinih – Život, istina i svrha u Mračnom dobu’ /'Enemies of the Innocent – Life,*

Truth, and Meaning in a Dark Age'/. Radovi su mu objavljeni, između ostalog, u 'First Things Journal', 'The American Mind', 'Quadrant', 'Gatestone Institute', 'National Association of Scholars', 'Anglican Mainstream', i 'Document Denmark'.

Preveo Brane Popović

Nils A. Haug, 7. jul 2024.

© 2024 Gatestone Institute. All rights reserved. The articles printed here do not necessarily reflect the views of the Editors or of Gatestone Institute. No part of the Gatestone website or any of its contents may be reproduced, copied or modified, without the prior written consent of Gatestone Institute.

Hamas u Švedskoj

Nima Golam Ali Pur

Nima Golam Ali Pur

Međunarodna kidnaperska diplomatija

Kidnapovanje iz zabave i radi zarade

Dana 15. juna su Iran i Švedska razmenili zatvorenike. Dva nedužna državljana Švedske, Johan Floderus i Said Azizi, razmenjeni su za jednog državljanina Irana, Hamida Nourija, koga je švedski sud osudio zbog mučenja i masovnih egzekucija političkih zatvorenika koje je počinio u Iranu. Na slici: Floderus-a (desno) dočekuje švedski Premijer Ulf Kristersson na aerodromu Arlanda blizu Stokholma, 15. juna 2024. (Photo by Tom Samuelsson/TT News Agency/AFP via Getty Images)

Dana 15. juna švedska vlada je objavila da je obavila razmenu zatvorenika sa iranskim režimom. Iranski državljanin, Hamid Nouri je razmenjen za dva švedska državljana, Johana Floderusa i Saida Azizija.

Nourija je švedski sud osudio za mučenje i masovne egzekucije političkih zatvorenika koje je učinio u iranskom Gohardašt zatvoru krajem 1980-ih godina – sledeći *fatvu* iranskog vrhovnog vođe Ajatolaha Ruholaha Homeinija.

Nourija su neki Iranci namamili novembra 2019 u Švedsku, obećavajući mu luksuzna putovanja, zabave i žensko društvo. Na aerodromu Arlanda ga je dočekala švedska policija, pa ga je stokholmski sud juna 2022. osudio na doživotnu robiju zbog počinjenih zločina.

Švedski državljanin Johan Floderus, zvaničnik Evropske unije, uhapšen je 17. aprila 2022. dok je bio na odmoru u Iranu. Optužen je za špijunažu u korist Izraela i za širenje „korupcije na zemlji“. Tužilac je zahtevao da Floderus bude osuđen na smrt.

Drugi švedski državljanin, Said Azizi, kome je četiri godine pre toga ustanovljen rak, po onome što je sam rekao putovao je u Iran da bi rasprodao nasleđe koje je ostalo posle njegove majke. Čim je sleteo u Teheran stavljen je u kućni pritvor. Pet nedelja kasnije, novembra 2023, vlasti su ga i formalno uhapsile, optužile za vezu sa švedskom obaveštajnom službom, i osudile na pet godina zatvora.

Očigledno je da su optužbe na račun Floderusa i Azizija neosnovane. Međutim, Iran je već ranije pokazao da je spreman da ubija posetioce iz inostranstva na osnovu sumnjivih optužbi. Jedan drugi švedski državljanin, Habib Čaab, otet je od strane agenata iranskog režima 2020. godine u Turskoj, prokrijumčaren u Iran, osuđen za širenje „korupcije na zemlji“ i ubijen maja 2023. Optužba protiv njega je glasila da saraduje sa izraelskim Mosadom i švedskim obaveštajcima, i da planira terorističke akte protiv Irana.

Bilo je i drugih državljana iz evropskih zemalja i Sjedinjenih Država koji su prošli kroz takva hapšenja, koja sada imaju naziv „kidnaperska diplomatija“. Sjedinjene Države su 2023. godine Iranu oslobodile blokiranih šest milijardi dolara radi još jedne razmene zatvorenika. Belgija je prošle godine učinila sličnu razmenu zatvorenika i Iranu vratila zatvorenog teroristu.

Vlade Švedske i drugih država koje su sprovele takvu razmenu zatvorenika našle su se u dilemi. Kako da ne daju prioritet životima svojih državljana – naročito ako ih kao taoce drži režim koji je već ranije pokazao spremnost da ubija strance? Vlada *mora* da daje prioritet bezbednosti svojih državljana. To treba da se očekuje od svih vlada. Da li je razmena zatvorenika, ili neki drugi oblik sporazuma, jedina opcija da se ljudi izvuku iz Irana? Problem je, naravno, u tome što razmena zatvorenika ima ozbiljne posledice.

Hamid Nouri je u razmeni zatvorenika predat Iranu i u Teheranu bio dočekan kao heroj. On je na osnovu adekvatnih dokaza osuđen zbog kršenja međunarodnih zakona koji zabranjuju mučenje i masovne egzekucije. Činjenica da putem uzimanja talaca i iznude Iran može da natera države kao što su SAD, Belgija i Švedska da predaju osuđenog

kriminalca koji je otvoreno prekršio međunarodni zakon, pokazuje da gangsterski metodi koje iranske mule i ostali primenjuju, očigledno imaju veću težinu od međunarodnih zakona.

Takva ucena u suštini podučava kriminalne režime da putem nasilja i iznude mogu da primoraju države Zapada da čine ustupke, ogromna plaćanja, i da odstupaju od prioriteta međunarodnih zakona.

Ako država može da uzima strane državljane za taoce, onda je sva moć u rukama onih koji najviše kidnapuju, koji najviše prete i koji imaju nasilničku moć – uključujući i upotrebu nuklearnog oružja – i tako međunarodni zakoni uskoro neće imati nikakvu težinu.

Ako se zločinački režimi ne uzmu za ozbiljno, Iran i slične države će u budućnosti investirati mnogo više u uzimanje talaca, terorizam i druge oblike malignog ponašanja. Uvideće da se razmene zatvorenika koji se drže zbog izmišljenih razloga isplate, da navode demokratske zemlje na Zapadu, kao što je Švedska, da se jednostavno odreknu međunarodnih zakona. Postaće jasno da je nasilje lak način da se preuzme svetski poredak koji se sada zasniva na pravilima.

To su samo neke od posledica koje može da ima razmena iranskih zatvorenika za švedske, ili nekih drugih zemalja. Ako diktatori uvide da nasilni metodi mogu da podriju međunarodni zakon, zašto ne bi nastavili da se tako ponašaju?

Najzad, nešto od krivice leži i na „mamcu“: to su švedski i državljani drugih zapadnih zemalja koji putuju u države u kojima vlada bezakonje, kao što je Iran, i koji tim režimima obezbeđuju jaku poziciju sa koje mogu da ucenjuju Zapad. Švedska i druge demokratske zemlje nemaju načina da zaštite ljudska prava ako režimi kao što je Iran po svom nahođenju mogu da drže taoce i da ih koriste za ucene. Sve dok državljani iz zapadnih demokratija i dalje putuju u Iran, oni sami sebe dovode u opasnost, ali istovremeno potencijalno podrivaju globalnu bezbednost i međunarodne zakone.

Iranski islamistički režim, kao i drugi njemu slični, ne poštuje nikakve međunarodne zakone. Osim što praktično ima javni budžet koji potpomaže terorizam, iranski režim se ponaša jednako bezakonito kao i režimi u Rusiji ili Severnoj Koreji, a svi oni generalno deluju kao teroristi.

Što se tiče Iranaca koji imaju dvostruko državljanstvo i žive u Švedskoj ili u drugim zapadnim državama, a putuju u Iran – čovek se pita kako mogu da idu tamo odakle su mnogi došli kao

izbeglice? Da li su oni uopšte bili izbeglice? Ako jesu, pa kako mogu da putuju u Iran? Da li im je režim u Teheranu dao opšti oprost? A ako jeste – zašto?

Što se tiče ljudi kao što je Floderus, problem verovatno leži u katastrofalnoj proceni. Po povratku u Švedsku on je zaprosio svog dečka. Čestitamo! Ali da li je moguće da nije znao da u Iranu vešaju homoseksualce na visoke kranove? Kako može neko ko je homoseksualac, da ode na odmor u Iran – kada je homoseksualnost u Iranu zločin kažnjiv smrću?

Da li bi trebalo da švedska vlada, i ostale vlade, zaštiti sebe i svoje državljane tako što će štampati savete za putovanja? Da upozore svoje državljane da, ako putuju u takve države, neće imati zaštitu svoje države koja tamo ne može da im pomogne? Ili bi takva putovanja mogla da budu generalno zabranjena? I šta bi moglo da im bude ponuđeno za uzvrat, jer im se ukidaju građanske slobode?

Sve vlade na Zapadu bi trebalo da shvate da je putovanje njihovih državljana u zemlje kao što je Iran – koji se bavi „kidnaperskom diplomatijom“ – neodrživo. To režimima koji proizvode takvu vrstu ucena daje preveliku prednost, omogućava iskorišćavanje Zapada, i utiče na spoljnu politiku.

Evropska unija se upravo kreće u smeru proglašenja 'Iranske islamističke revolucionarne garde' (IRCG) za terorističku organizaciju. Koliko talaca treba Iran da uzme da bi zaustavio taj proces? Čini se da je jasno da je „kidnaperska diplomatija“ namerna strategija sadašnjih režima u Iranu i Rusiji. A zašto i ne bi bila? Deluje!

Države na Zapadu bi dobro učinile ako bi porazgovarale međusobno o datoj situaciji i ako bi se odrekle odgovornosti preme bilo kome ko odluči da putuje u Iran, Rusiju ili neku drugu državu bezakonja. Mora da se prekine sa „kidnaperskom diplomatijom“!

Nima Golam Ali Pur (Nima Gholam Ali Pour je član Parlamenta u švedskom Riksdagu)

17. juli 2024.

Preveo Brane Popović

© 2024 Gatestone Institute. All rights reserved. The articles printed here do not necessarily reflect the views of the Editors or of Gatestone Institute. No part of the Gatestone website or any of its contents may be reproduced, copied or modified, without the prior written consent of Gatestone institute

Robert Vilijams

Velike laži o Izraelu

Kamioni u Rafi, Egipat, spremaju sa da pređu u Pojas Gaze i tamo odnesu pomoć, 23. mart 2024. (Photo by Ali Moustafa/Getty Images)

Izrael mesecima odbacuje klevetničke tvrdnje da u Gazi vlada glad. Međunarodne organizacije, a najviše Ujedinjene nacije i Evropska unija, Međunarodni sud pravde, veliki mediji, zajedno sa nevladinim organizacijama kao što je „Human Rights Watch“ – proturaju lažnu i malicioznu priču o tome kako Izrael izaziva glad u Gazi, da je Izrael koristi kao „oružje u ratu“. Možda Izrael nije ni trebalo da se trudi da poriče tu laž – ionako niko ne sluša.

„Umiranje od gladi se koristi,“ tvrdio je šef spoljnjih poslova Evropske unije Žosef Borelj, „kao oružje u ratu. Izrael izaziva glad.“ Te su njegove reči došle posle objave specijalnog martovskog izveštaja IPC (‘Integrated Food Security Phase Classification’), u kome se tvrdi da stotine hiljada ljudi u Gazi već gladuju, i da će taj broj u julu preći milion: „Glad je tu, 1,1 milion ljudi, polovina Gaze, već doživljava katastrofalnu neizvesnost u pogledu hrane.“

Bazirajući se na tom IPC izveštaju, ‘Međunarodni sud pravde’ (ICJ) je 28. marta naredio Izraelu da poveća isporuke humanitarne pomoći Gazi. Zbog toga je naišla poplava besa i mržnje, međunarodna zajednica smatra da Izrael izaziva „glad“. Tokom maja je ‘Svetski program za hranu’ (WFP) Ujedinjenih nacija tvrdio – bez ikakvog dokaza – da u „Gazi vlada sveprisutna glad“.

E, ispostavilo se da je sve to bila jedna velika laž. Nije bilo gladi, ni sada nema gladi i Izrael ne koristi glad kao „ratno oružje“:

U svom izveštaju objavljenom 4. juna, UN-ov IPC zaključuje da se o gladi više ne može govoriti

jer nema „dokaza koji to potvrđuju“. UN takođe potvrđuje da su se do sada u Gazi dogodila samo 32 smrtna slučaja usled pothranjenosti, i da se u 28 od 32 slučaja radilo o deci ispod 5 godina starosti. Međutim, nikada niko – ni UN, ni ICJ, ni nevladine organizacije, ni mediji koji su laž naduvavali i distribuirali – nije priznao da nisu bili u pravu. Naprotiv, *New York Times* je 18. juna i dalje tvrdio da je Gaza „suočena sa ekstremnim nivoima gladi,“ i time nastavio sa širenjem laži.

Najnoviji izveštaj IPC-a, objavljen 25. juna, zaključuje da je raspoloživost hrane u Gazi zapravo povećana a ne smanjena tokom poslednjih meseci, i da „u tom kontekstu raspoloživi dokazi ne ukazuju da se sada tamo događa glad“.

U poređenju s tim, više od tri miliona dece u Sudanu je u ovom trenutku pothranjeno, uz verovatnoću da će 250.000 njih verovatno umreti tokom dolazećih meseci. Po priznanju samih Ujedinjenih nacija, u Sudanu „traje rat na koji je svet ili zaboravio ili na njega ne obraća pažnju“. Ironiju tog navoda Ujedinjene nacije ne primećuju: sama ta organizacija je verovatno najvažniji razlog zbog koga svet ignoriše Sudan – kao i druga ratna žarišta - jer su skoro sve svoje resurse fokusirale na Izrael i Gazu.

Nedavno su partnerske organizacije, među kojima su UN, Savezno ministarstvo zdravlja i nevladine organizacije, među kojima je i ‘Save the Children’ (‘Spasite decu’), zaključile da je „verovatno da će oko 222.000 pothranjene dece i više od 7.000 majki umreti tokom dolazećih meseci, ako njihove zdravstvene potrebe ne budu zadovoljene“. Ukupno je oko 18 miliona ljudi u Sudanu suočeno sa umiranjem od gladi. Očigledno je da nikoga nije briga.

„Izmišljena glad“ je samo jedna od najnovijih u nizu izmišljotina kojima se demonizuju vojne operacije Izraela u Gazi. Tokom proteklih nekoliko meseci dokazano je da su sve to bile laži, ali mediji nisu o tome imali ni reč da kažu. Predvidljivo je bilo i to da nijedno od tih otkrića neće biti široko publikovano u glavnim medijima i da organizacije kao što su Evropska unija ili mnoge NVO koje su širile te laži (među njima i ‘Human Rights Watch’) neće priznati da su lagale.

Evo liste samo nekih, odabranih, najzlobnije preteranih laži:

Izrael ne dozvoljava prolaz dovoljne količine humanitarne pomoći namenjene Gazi.

Ova tvrdnja, zasnovana na laži, bila je prividan razlog da predsednik SAD Džo Bajden naloži izgradnju doka na obali kod Gaze. *UN Watch* izveštava:

„Podaci koje su objavije i UN i COGAT (‘Coordination of Government Activities in the Territories’) pokazuju da je od 4. aprila 2024, posle oko šest meseci trajanja rata, oko 13.000 kamiona sa hranom ušlo u Gazu, što je, prema WFP (‘World Food Programme’) oko 272.000 tona hrane, više

nego dvostruko u odnosu na potrebe. Štaviše dok je ukupan broj kamiona koji ulaze u Gazu ukupno smanjen u odnosu na period pre 7. oktobra, broj kamiona sa hranom koji ulaze u Gazu udvostručen je posle 7. oktobra. Istovremeno se čini da UN nema logističke sposobnosti da distribuiraju pomoć koja dolazi. COGAT je u više navrata kritikovao UN jer ne uspeva da procesuiraju sve kamione koji ulaze u Pojas datog dana.“

Uprkos takvom stanju, za koje Izrael ne snosi krivicu, šef UN za ljudska prava Volker Turk je 18. juna ponovio defamatorne optužbe da Izrael zastavlja humanitarnu pomoć namenjenu Gazi. „Arbitrarno odbijanje prolaska i opstrukcije u vezi humanitarne pomoći i dalje se događa,“ hladno je slagao Turk. „To mora da prestane.“

Izrael je ubio više od 37.000 ljudi u Gazi, uglavnom žena i dece:

Mesecima su mediji izveštavali o broju žrtava, objavljujući podatke koji su dolazili direktno od Hamasove propagandne mašine – 'Ministarstva zdravlja u Gazi' – a UN 'Kancelarija za koordinaciju humanitarnih poslova' (OCHA) je revnosno i nekritično svakodnevno objavljivala na svom sajtu. Zbunjuje pitanje zbog čega UN deluje kao glasnogovornik Hamasa, barem zvanično, ali izgleda da je to glavni izvor sa koga su novinari uzimali podatke kada su izveštavali o broju žrtava u Gazi. Od početka se tvrdilo da je broj žrtava ekstremno visok – došao je do negde 37.000 – i uvek je rečeno da 70% žrtava čine žene i deca. Niko nije te podatke dovodio u pitanje i svi su ih ponavljali kao papagaji, uključujući tu i tela UN, EU, medije i NVO koje same sebe proglašavaju za 'humanitarne'.

Onda je početkom aprila Hamas priznao da su podaci koje je davao bili „pogrešni“. FDD ('Foundation for Defense of Democracies') je objavio:

„Ministarstvo zdravlja Gaze, koje vodi Hamas, reklo je 6. aprila da je imalo 'nekompletne podatke' za 11.371 od 33.091 palestinskih žrtava za koje tvrdi da su dokumentovane. Ministarstvo je u svom statističkom izveštaju napomenulo da smatra pojedinačni podatak nekompletnim ako u njemu nedostaje neki od ključnih podataka: identitetski broj, puno ime, datum rođenja ili datum smrti.“

Početkom maja su UN praktično priznale da su Hamasovi podaci o žrtvama nepouzdana, pa je procenjen broj žrtava smanjen sa oko 34.000 na oko 24.000, a broj navodno ubijene dece je smanjen sa 14.000 na oko 7.800. Prema podacima IDF-a u tom trenutku, 14.000 od navodno 24.000 žrtava bili su teroristi Hamasa, što znači da je broj civilnih žrtava u to vreme bio oko 10.000.

Pitanje ko je „civil“ u palestinskom kontekstu je u najmanju ruku složeno. S jedne strane, mnogi od takozvanih „civila“ su učestvovali u masakrima 7. oktobra, zajedno sa uvežbanom Hamasovim teroristima, što ih čini jednakim Hamasu. Dalje, Hamas i Palestinski islamski džihad su poznati po

regrutovanju dece-terorista. Godine 2021. generalni sekretar UN Antonio Gutereš je pozvao „vojno krilo“ Hamasa da prestane da zloupotrebljava decu u svojim terorističkim aktivnostima:

Pozivam Al-Kasam brigade da prestanu da regrutuju i koriste decu, i da se ponašaju u skladu sa svojim nacionalnim i međunarodnim obavezama. Podstičem naoružane palestinske grupe da štite decu i da sprečavaju njihovo izlaganje riziku od nasilja ili eksploatacije u političke svrhe.“

Hamas već decenijama regrutuje decu ispod 15 godina starosti. Takođe održava redovne letnje kampove za decu, i tu ih trenira uz pomoć al-Kasam brigada. Daniel Perez Garsia, istraživač pri organizaciji za prevenciju i bezbednost ('Radicalisation, Prevention and Security Area of the Research and Projects Department of the Euro-Arab Foundation for Higher Studies') kaže:

„Osim obučavanja za rukovanje oružjem, kao što je dobro poznata AK-47, oni prolaze trening kao oružane snage konvencionalne vojske... Među ostale posebne treninge spada i delovanje u asimetričnom i gerilskom ratovanju. Oružani delovi Hamasa i Palestinskog islamskog džihada uče svoje najmlađe članove da kidnapuju izraelske vojnike... U propagandnim brošurama obeju grupa mogu da se vide maloletnici, kao i kako se pomenuti metodi šire po digitalnim kanalima kao što je 'Telegram'... Najzad civili imaju aktivnu ulogu u Hamasovim ratnim zločinima, i to ne samo kao čuvari kidnapovanih. Četvoro kidnapovanih koje su izraelske snage nedavno oslobodile, bili su držani u privatnim kućama, od kojih je jedna kuća 'novinara' Al Džazire.“

Izrael čini „masakre“:

Tokom celog ovog rata Izrael je neprestano optuživan da čini „masakre“. Jedna takva optužba je upućena na račun Izraela krajem maja. Pošto su izraelske snage imale na nišanu višeg oficira Hamasovih terorista i precizno ga pogodile, taj je napad nenamerno izazvao požar od koga je stradalo nekoliko ljudi u obližnjem izbegličkom logoru. Taj su napad i požar koji mu je usledio, izazvali ogromne osude, neki su to nazvali i „masakrom“, a Veće sigurnosti UN je tim povodom održalo hitnu sednicu.

Generalni sekretar UN Antonio Gutereš je poveo napad na Izrael, kao što UN to skoro uvek i čine. „U Gazi ne postoji bezbedno mesto. Taj užas mora da prestane,“ napisao je on na društvenim mrežama. Šef spoljnjih poslova EU, Žozef Borelj, izjavio je da je „užasnut novostima“ o napadu; francuski Predsednik Emanuel Makron je izjavio da je „van sebe od besa“.

Precizni napad je gađao dvojicu terorista. Neposredna istraga IDF-a je ustanovila da upotrebljena municija nije mogla da izazove požar tih razmera u obližnjem logoru; najverovatnije je da se municija ili neki drugi zapaljivi materijal, nalazila blizu

mesta napada. Time je izazvana sekundarna eksplozija, čime se požar proširio.

Moguće je nastaviti spisak laži. Defamacione laži, čak i kada Hamas ili UN priznaju da su pogrešili, nastavljaju da se šire kao deo fabrikanog malignog narativa o izraelskim „ratnim zločinima“ i „genocidu“. Hamas i terorističke organizacije koje ga podržavaju i dalje izmišljaju i šire laži, pa ih mediji onda prenose neizmenjene – potvrđujući time da su neprofesionalni i rasistički. Laži se nikada ne ispravljaju. Čini se da je to zato što bi se time pokvarila slika koju mediji, očigledno, žele da stvore o Izraelu u svetskoj javnosti. Čini se da veliki delovi „elita“ međunarodne zajednice, uključujući UN, EU, medije i bezbrojne nevladine „humanitarne organizacije“, pomažu Iranu i njegovim posrednicima da ostvare svoju ambiciju uništenja jedine jevrejske države u svetu, time što i dalje prenose laži i izmišljene maligne priče. A onda glume da su šokirani, jer je antisemitizam dostigao još veće vrhove, jer je 12-godišnja devojčica u Francuskoj grupno silovana zatop što je Jevrejka. Očigledno je da adolescenti na ulicama Evrope kopiraju Hamasove taktike. I opet, očigledno, nikoga nije briga.

3. jul 2024.

Robert Vilijams (Robert Williams) je istraživač koji živi u Sjedinjenim Državama.

Preveo Brane Popović

© 2024 Gatestone Institute. All rights reserved. The articles printed here do not necessarily reflect the views of the Editors or of Gatestone Institute. No part of the Gatestone website or any of its contents may be reproduced, copied or modified, without the prior written consent of Gatestone Institute.

Jahja Sinvar nasledio Ismaila Hanijea na čelu Političkog biroa Hamasa

Narcisa Potežica

O romanu Sharon Cameron *Svjetlo u skrovištima*

Knjiga „Svjetlo u skrovištima“, Znanje, Zagreb, 2022. s podnaslovom *Prema istinitoj priči o Stefaniji Podgorskoj* je roman Sharon Cameron napisan po istinitom događaju spašavanja Židova u Poljskoj. Na naslovnici je navedeno „Nevjerojatno, istinita priča o hrabrosti, preživljavanju i prkosu“ (Alan Gratz) i još „Preporuka knjižnoga kluba Reese Wether spoon“.

Naime opisan je slučaj kako mlada šesnaestogodišnja Poljakinja, katolkinja koja je prije početka Drugog svjetskog rata radila u dućanu židovske obitelji Diamant – za vrijeme Holokausta im pomaže, sakriva jednog od njihovih sinova i spašava mu život, a poslije dolaze i drugi koje ne odbija i skrivaju se kod nje. Ona se brine o njima, nabavlja hranu, liječi ih i osigurava im skrovište. Zahvaljujući njoj oni doživljavaju „svjetlo u skrovištu“ i nadu u spas. S uzbuđenjem pratimo kako sa šestogodišnjom sestricom Helenom uspijeva uspostaviti vezu sa Židovima u getu. Poslije bijega iz vlaka mladog Maxa, jednog od sinova obitelji Diamant kod kojih je radila Stefanija (nazivana i Fusia) njeguje mladića koji se spasio iskočivši iz vlaka koji Židove odvoze u logore smrti. Ona ga prima u kuću - u skrovište kao i ostale Židove koji su u opasnosti. To je doba odvođenja Židova u logore gdje ih svakodnevno i ubijaju – no Stefanija/ Fusija na kraju u svojoj kući sakriva čak 13 Židova. O toj velikoj hrabrosti i požrtvornosti mlade Poljakinje napisala je knjigu američka spisateljica Sharon Cameron, a roman je s engleskog je preveo Mate Maras. U autoričinoj bilješci na kraju knjige na str. 374. piše kako je na televiziji vidjela razgovor sa ženom i kad je čula da je u svojoj kući skrivala Židove, čak njima 13 spasila život - sve je ostavila i slušala o tome. Toliko je se to dojmilo da je odlučila upoznati ženu koja ju je oduševila. Tako se sreća sa Stefanijom Podgorski koja sada živi u Americi, Poljakinjom koja je ispričala kako je živeći u malom gradiću Przemysl u Poljskoj za vrijeme Holokausta i svakodnevnog stradanja Židova pomagala Židovima. Spisateljica pišući u prvom redu za američku publiku objašnjava o životu u malom poljskom mjestu u to vrijeme kad su Nijemci okupirali taj dio Poljske i nacisti sistematski ubijali sve Židove, pa opisujući grad Przemysl kaže da je to bio grad podijeljen između Nijemaca i Rusa slikovitim riječima „Hitlerov rat bio je dopuzao do naše riječne obale“.

Sharon Cameron je potražila Stefaniju Pod-

gorski, sada Amerikanku poljskog porijekla, i s njom razgovarala, a onda je i dalje istraživala, pa je čak s njenim sinom Joem Burzminskim otišla u Poljsku i provjeravala istinitost ispričanih događaja. Tako, na primjer, piše o tome koliko je tada bilo opasno pružiti bilo koju pomoć Židovu. I zaista u to vrijeme u Przemylu, u tom gradiću u Poljskoj, čovjek koji je sakrio jednog Židova bio je obješen na javnom mjestu kao opomena da nitko ne smije pomoći Židovu. To je vrijeme kad je u tom gradu bio i jak antisemitizam, ali i strah od nacista. Ako je netko zaštitio ili sakrio Židova - bio je bez milosti ubijen, javno obješen! Usprkos tome Stefanija nabavlja lijek za bolesnu Židovku, a jednom prigodom uspijeva pobjeći kad je trebala biti uhapšena.

Kasnije čak radi težak posao u tvornici kako bi više zaradila i iznajmila veću kuću u koju bi na sigurniji način smjestila i ostale Židove koji se kod nje skrivaju. Gotovo nestvarna je situacija da su baš u njenu kuću koja je blizu bolnice smjestili dvije bolničarke kod kojih dolaze prijatelji Nijemci. Blizu je Gestapo, a u isto vrijeme na tavanu živi 13 Židova koje treba hraniti, odnositi u tajnosti njihove kible, liječiti ih i sve to neprijetno u najvećoj tišini. Kad se čuje kašljanje ili koraci – Stefanija/ Fusia im govori da je to mačka ili da se to čuju kokoši. Takvoj hrabrosti i odvažnosti se zaista treba diviti. Židovi se skrivaju najprije u skrovištu iskopanom u zemlji ispod poda, a kasnije, obzirom da ih ima toliko, svi su na tavanu.

U nekoliko slučajeva skoro su otkriveni, na primjer Nijemci koji dolaze u kuću žele slušati radio i kada im majstor uvodi struju sprema se provesti vodove žica kroz tavan gdje se skriva 13 Židova! Ali zadnji trenutak Stefanija dolazi kući i na njen prijedlog vodovi se postavljaju ipak izvana - na fasadi. Tako su taj put svi spašeni - nisu bili otkriveni. Stefanija/ Fusija čitavo vrijeme zna da bi u slušaju da ih otkriju – stradali i oni koji ih kriju – za sebe se ne boji ali proživljava veliki strah zbog svoje male sestrice Helene. Dirljiv je opis te dobre, poslušne i pametne šestogodišnje djevojčice. Mala sestra Helena je zaista neobična djevojčica - nevjerovatna, spretna, uz pomoć igre s loptom šalje i dobiva preko bodljikave žice poruke iz geta i tako spašava nekoliko Židova. Kasnije njima nosi hranu u potkrovlje, penje se nekoliko puta dnevno s praznom i punom kiblom – obavlja sve ono što je potrebno za normalan život trinaestero ljudi u nenormalnim uvjetima i u vremenima kada ih je svaki pogrešan korak ili nepažnja mogla stajati života. Svi su stalno u opasnosti da budu otkriveni, uhapšeni i pogubljeni. Tu su u kući dvojica Gestapovca - a Stefani je između njih. Gore su Židovi a dolje Nijemci, gotovo nestvarna situacija - užasno opasna ... ali su svi ipak preživjeli!

Tako je na kraju Stefanija dočekala oslobođenje, a mladić kojem je spasila život je želi oženiti. To

je Max Diamant, sin nekadašnjih gazda kod kojih ju je davno odvela majka da bi djevojčica, zbog siromaštva, radila u njihovoj kući odnosno dućanu židovskih trgovaca. Stefanijini roditelji su preživjeli rat radeći u tvornici u Salzburgu, ali sada zbog njenog braka sa Židovom (jednog od onih koje je sakrivala u kući) iako je on promijenio ime – odriču se svoje kćerke! Tako mladi par odlazi u Ameriku. Ujedno saznajemo da u Poljskoj još uvijek vlada velika netrpeljivost, gotovo nas porazi činjenica o tolikoj prisutnosti antisemitiza kod Poljaka katolika i poslije Holokausta.

Dirljiv je opis dobre, humane djevojke ali sasvim je nevjerovatno da ih je sakrivala u kući na tavanu i to čak 13! Svi su stalno u opasnosti da budu otkriveni, uhapšeni i pogubljeni - i Židovi, ali i oni koji ih sakrivaju a to su katolkinje Poljakinje Stefani Podgorska i njena sestrice šestogodišnja Helena. Djeluje čak kao da je sve to izmišljeno ali zahvaljujući EPILOGU - Pogovoru – na kraju knjige saznajemo da su Stefanija Podgorski i njena sestra Helena primile za svoju hrabrost veliko priznanje – 1979. proglašene su Pravednicama među narodima u Yad Vashemu. Treba podsjetiti da je svjetski memorijalni centar Yad Vashem, u Izraelu, nastao 1953. godine odlukom Izraelskog parlament (Kneseta) i ima zadatak obilježavanja, dokumentiranja, istraživanja i obrazovanja o Holokaustu kao i održavanja sjećanja na šest milijuna Židova koje su ubili nacisti i njihovi suradnici. Jedan od najvažnijih zadataka je titulom Pravednikom među narodima odati priznanje i počast nežidovima koji su riskirali svoje živote da tijekom mračnog vremena Holokausta spase Židove, a u židovstvu se naglašava tko spasi i jednog čovjeka – spasio je čitav svijet. (U Talmudu piše: Onaj tko je spasio jednu dušu, kao da je spasio čitav svijet).

Osobe koje su proglašene Pravednicama među narodima, kojima je dodijeljeno to priznanje i titula Yad Vashema su oni koji su preuzeli velike rizike kako bi spasili Židove tijekom Holokausta, pokazali veliku hrabrost štiteći Židove u vrijeme kad su prevladavali neprijateljstvo i ravnodušnost. Pravednici među narodima nas uče da svaka osoba može nešto promijeniti.

Dojmi nas se podatak kada se Poljakinja Stefani poslije oslobođenja udala za Maxa Diamanta koji je jedan od spašenih Židova, njena se je rodbina odriče što, nažalost, ukazuje i dalje na postojeći antisemitizam.

U epilogu/pogovoru na kraju knjige saznajemo o sudbinama ostalih koje je sakrivala Stefani.

Tu je i fotografija na kojoj je Stefania Podgorska i Max Diamant pedesetih godina, Max je promijenio ime u Josef Burzminski 1944 .godine. Oni su 1961. emigrirali u SAD, a Josef je poslije dvadesetogodišnje prakse kao stomatolog i oralni kirurg ponovo upisao studij medicine na bostonskom sveučilištu i 1966. stekao diplomu stoma-

tologije Sjedinjenih Američkih Država.

Stefanjinu sestru Helen su Stefania i Max odgojili, završila je medicinski fakultet (doktorirala radiologiju) i ostala u Poljskoj, u Wroclavu. Stefanjin suprug Josef Burzminski (Max Diamant) preminuo je 17. srpnja 2003. u Los Angelesu, gdje su se Stefania i on preselili da budu bliže djeci. Oni su ipak proživjeli 58 godina u braku, a njihovo prvo unučje se rodilo kad je Joe (Josef) već umro.

Stefania Podgorska Burzminski umrla je 29. rujna 2018. za vrijeme pisanja ove knjige, ali u jednom intervju iz 1988. na pitanje da li je njezin život imao važnost zbog onog što je učinila – spasila toliko ljudi – rekla je „Oh ne znam”, ali i dodala da „zna da će se njena priča jednom objaviti!”

Stefania je dobila mnoga priznanja, snimljen je i dokumentarni film „Skriveni u tišini” 1996, gostovali su ona i suprug i govorili na televiziji u Oprah Witfrey Shawu 1994.

U stvari, njezin intervju je i Sharon Cameron otkrila slučajno na mrežnom mjestu Memorijalnog muzeja Holokausta u SAD 2017. i gledala tri puta. I onda odlučila da tu priču mora prepričati i tada je napisala roman..

Na početku knjige piše: U spomen na...navodi imena i dodaje - „na sve Židove i Poljake iz Przemysla koji su zbog mržnje izgubili živote”

Autorica kaže iako je knjiga nadahnuta stvarnim povijesnim događajima i osobama, ali da je njen roman ipak djelo fikcije. Knjiga je napisana 2020. Evo što je rečeno o knjizi:

Potresno, dirljivo i tako puno nade (Jennifer Donnelly)

Lijepo napisana i pomno istraženo. Sharon Camerom zabilježila je iznimnu priču o skrivenoj junakinji naše povijesti (Ruta Sepetys)

Tako se u romanu Sharon Cameron „Svjetlo u skrovištima” radi se stvarnom događaju o dobroj, hrabroj i požrtvovnoj mladoj djevojci i njenoj sestrici - i dok čitamo knjigu katkad izgleda da je sve to gotovo nevjerojatna priča – samo lijepo ispričana bajka o humanosti, ogromnoj hrabrosti i dobroti...tako da više puta posumnjamo da li je to sve uopće bila istina! Ali to je ipak istinit događaj, lijepa romantična priča, ali i duboko humana o toleranciji, bezgraničnoj požrtvovnosti i ljubavi među ljudima.

Aron Albahari

Istinski profesionalac Bogdan A. Popović

Život nam, nažalost, u posljednje vrijeme nekako često, ili se to meni samo čini, donosi (i) tužne vijesti! Napustio nas je i Bogdan A. Popović.

Bogdan A. Popović je sa *Jevrejskom digitalnom bibliotekom (JDB)* imao vezu direktno... i posredno. Direktno, sa jednim njegovim radom postavljenim u JDB (ali o tome nešto kasnije) ... i posredno, jer je njegov „glas“ kao člana žirija pri izboru nagrađenih radova na *Nagrađnim konkursima Saveza jevrejskih opština Srbije* za radove sa jevrejskom temom, u posljednjih deset godina davao dobrani i značajan ton. A nemali broj tih nagrađenih radova, mnogi poslije objavljeni i kao knjige, zbog kvaliteta i vrijednosti, svoje mjesto našli su u JDB.

Dakle, Bogdan A. Popović nam se kao član žirija *Nagrađnog konkursa* „pridružio“ 2013. godine. Naime, te godine dotadašnji član žirija, akademik Predrag Palavestra, zamolio je da ga, zbog godina, oslobodimo ove dužnosti. I onda je Komisija za kulturu Saveza razmotrila izbor druge osobe za to mjesto. Izbor je, pokazalo se i potvrdilo potpuno ispravno, „pao“ na Bogdana A. Popovića kao afirmisanog istraživača književnosti, pisca i kritičara, člana zajednice, pa konačno i ranijeg učesnika i nagrađenog na našem Nagrađnom konkursu.

A upravo u vezi sa tim vrijedi se podsjetiti da je Bogdan učestvujući sa biografskim tekstom pod naslovom „O Teodoru Herclu“ – nagrađen na konkursu Saveza jevrejskih opština Jugoslavije, 1958. godine. Pomenuti rad (na 13 strana) može se pogledati na slijedećem linku *Jevrejske digitalne biblioteke*:

<https://jevrejskadigitalnabiblioteka.rs/.../jal0411povi...>

Podatak o navedenom nagrađenom radu i ime autora nalazi se i u knjizi „Bibliografija Jevrejskog almanaha“, autorki Albahari Biljane i Trijić Vesne, iz 2023. godine (151. i 228. strana), koja je takođe na JDB:

<https://jevrejskadigitalnabiblioteka.rs/.../Bibliografija...>

Dakle, sa ponosom možemo reći da je. Bogdan bio član našeg žirija od pomenutog 57-og nagrađenog konkursa iz 2013. godine, pa sve do 2022. i 66-og konkursa. Tih deset godina on je tu ulogu obavljao stručno, savjesno, odgovorno i istinski posvećeno. Kao što je i priličilo njegovom ličnom i profesionalnom afinitetu pisca, književnika i književnog kritičara.

Ono što je karakterisalo njegov rad u žiriju, bila je ozbiljnost sa kojom je procenjivao prispjele radove. A to se posebno vidjelo i na svečanostima dodjela nagrada, kada je Bogdan prisutnima predstavljao neke od nagrađenih radova, najčešće one koji su svojim žanrom bili bliski njegovom književnom afinitetu. To je uvijek bilo seriozno, u pisanoj formi, izuzetno savjesno i profesionalno, istinski opravdavajući njegov lik književnika, urednika, publiciste i univerzitetskog predavača. Njegov odlazak veliki je gubitak za našu zajednicu!

Bogdan A. Popović

Preminuo je Bogdan A. Popović, književni kritičar, urednik, antologičar, priređivač, član Srpskog književnog društva i srpskog PEN centra.

Rođen u Novom Sadu 1936. godine, diplomirao Opštu književnost i teoriju književnosti na beogradskom Filološkom fakultetu.

Od 1962. do 1982. u Književnim novinama imao niz zaduženja, kao korektor, lektor, sekretar redakcije, operativni urednik, v. d. glavnog i odgovornog urednika.

Kao stipendista Fulbrajtovog programa predavao jugoslovensku književnost na dva američka univerziteta.

Deset godina bio urednik u izdavačkoj kući "Prosveta", gde je uređivao pesnička izdanja, cela kola novih pesničkih knjiga, izabrana dela, rečnike, prevedena izdanja.

Glavni urednik "Književnosti", najstarijeg beogradskog književnog časopisa, bio je tri godine. Urednik mnogih književnih skupova, predsednik žirija za dodelu prestižnih književnih nagrada "Vladislav Petković Dis", "Desanka Maksimović" i "Vasko Popa".

Dugogodišnji član, a 1992. sekretar srpskog PEN centra.

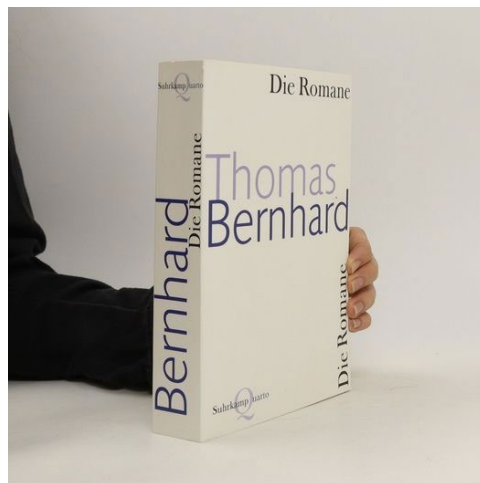
Bio je stalni kritičar, celu deceniju, u "Književnim novinama", gotovo dve decenije u nedeljniku NIN.

Tomas Bernhard

Neopisivo školsko iskustvo naravno: samoća, izolacija, razmišljanje s jedne strane, onda majčin odlazak, beg u štalu, izlazak iz mlinarskih kuća. I to još kao dete ... I bio sam u Holandiji, u Roermondu. Moja majka je redovno godinu dana boravila kod svoje prijateljice u Amsterdamu na ribarskom brodu i provodila je tamo svoje nedelje. To mi je tada mnogo donelo. To me je veoma promenilo. Imao sam deset godina. I sećam se, kada sam došao kod svog dede, šetnje s njim posle škole. I uvek iznova, i te figure, muške figure. Zatim večeri s dedom s majčine strane ... Ali uvek iznova i deda uvek iznova - čovek je sam. Može se razvijati sam, uvek će biti sam, to takođe nije ništa. Ništa se ne menja. Samoća, to je iluzija, sumnja. Ništa se ne menja.

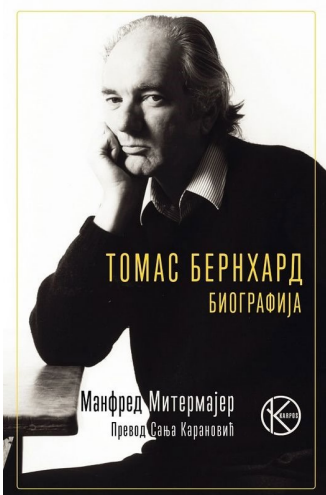
Školsko vreme potpuno sam. Imaš klupskog druga u školi i ne vidiš ga. Sam si. Razgovaraš s ljudima, sam si. Imaš mišljenja, tuđa, sam si. Ništa ne možeš promeniti. Možda misliš, ili kao ja pišeš knjige, tada si sam.

I samoća je nemoguća, toga nema. Iz samoće, iz samoće nastaje još jača samoća, alpske priče. Polako menjaš mesta, možeš to samo s izvesnim razmacima. Misliš da dosežeš sve veće gradove. Možda misliš, kad dostigneš London, dostigao si mali grad, Beč, Berlin. Više ne veruješ u to. Uvek veruješ da si sam.

Knjizevnost.ORG/Turbulencija

...možda je to Brisel? Možda je to Rim? I tamo osećaš sve i uvek si sa sobom i svojim sve lošijim radom sam. Mučiš se kroz zemlju, tražiš neku farmu unazad, zatvaraš kapije, i ostaješ zaključan - ostaješ zaključan i jedino zadovoljstvo i jedina zabava negde drugde je tada rad. To su rečenice, reči, i primećuješ, u suštini je isto kao ranije, a ponekad i gore, to je minuciozan proces. Najbolje pretrage postižeš ovde, pronalaziš zavoje - često

znaš to - pretrčiš sve to i ponovo sastaviš sve kao dete. Ali dok veruješ da si se oslobodio, srećeš opet takve priče, koje vidiš do u oči, koje prepoznaješ, ponovo se oporavljaš na telu i kao u romanu prepoznaješ, negde na telu se pojavljuje i postaje sve veće. U suštini, takva knjiga nije ništa drugo nego rak, rak. Operišeš to i tačno je, metastaze su po celom telu. I tako je spas samo opasno sredstvo. Naravno, postaješ sve besniji i jači, i ... nema spasa i nema povratka.

Ljudi pre mene, moji preci, bili su divni ljudi. Nije čudo da ih se sad u bedi prisećam. Bilo je svega. Bili su tvrdoglavi, ako tako želite, i uvek su, otkako mogu da se setim, srećno, mirno i na neki način dobro, dobro živeli. Uopšte nisu imali ništa posebno zajedničko sa nama, to je neverovatno, to se može objasniti samo staloženošću. Nisu imali ništa na šta bi se mogli osloniti. Dolazi toliko misli, njihov život - ili kako god to nazvali - i odjednom je opet taj pucanj ili taj skok. Jedan metak, jedan metak, jedan metak i još jedan metak. I sve to isklizne iz ruke, nestane iz oka i prođe pored tebe, i skoro da veruješ da to ne prepoznaješ. Ne može biti drugačije. Stvarno ne može biti drugačije. To je ono što se zove život, ili ono što bi se zvalo smrt. Tako je, to je opis. I stvarno ne mogu reći ništa drugo. Stvarno se osećam kao da stojim na pozornici i prolazim kroz sve likove iz svog života s punim mirom i prisnošću. To, moj otac, i moja majka i moja sestra. I onda smo uzeli puno vremena da se zabavljamo, gledajući ovu predstavu s vremena na vreme.

Pol Oster

Kulturni roman Pola Oстера “Mesečeva palata”

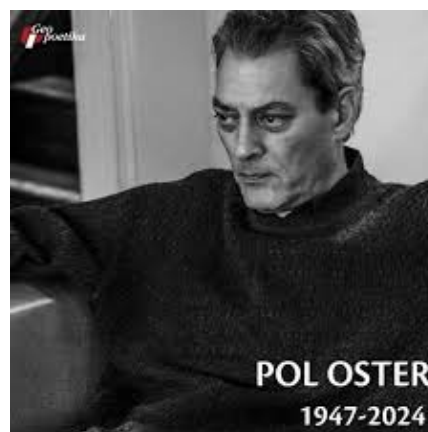
Kulturni roman Pola Oстера

“Mesečeva palata” istovremeno je zabavno i ozbiljno intelektualno istraživanje na temu prisustva i odsustva, roditelja i dece, ali i meditacija o sebi i drugima, o samoći i društvu. Ovaj moderan američki roman sa elementima najbolje evropske književne tradicije pisan je lucidno, misteriozno uz korišćenje iskustva trilerskog prosedea. Radnje su izmešane, a sa njima i vremena zbivanja.

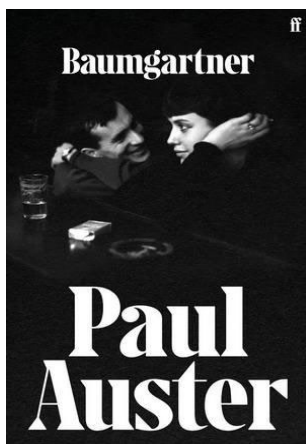
Lajtmotiv knjige, Mesec, pojavljuje se u raznim vidovima, počev od čovekovog iskrcavanja na njegovo tlo 1969. godine. Likovi knjige lutaju mesečevim kraterima, zemaljskim pustinjama, ali i „kanjonima“ njujorškog Menhetna.

U ovom romanu Oстера vidimo kao američkog Evropljanina ili kao evropskog Amerikanca. I svakako, kao rasnog i vrhunskog svetskog pisca!

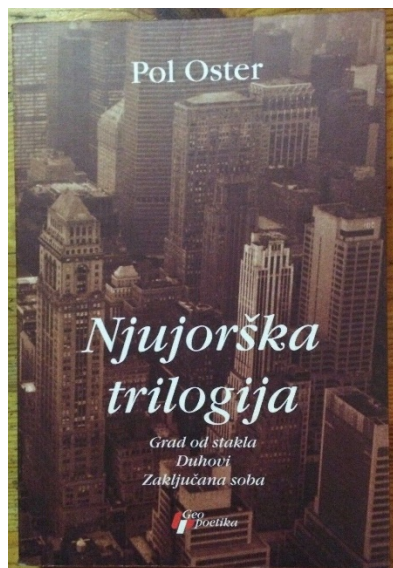
<https://www.geopoetika.com/objekti/1862/meseceva-palata>

Pol Oster (1947–2024) bio je jedan od vodećih savremenih američkih pisaca. Među njegovim brojnim delima izdvajaju se *Mesečeva palata*, *Njujorška trilogija*, *4321*, *Zimski dnevnik*, *Nevidljivi*, *Sanset Park*, *Čovek u mraku*, *Bruklinska revija ludosti...* Dobio je veliki broj priznanja i nagrada za svoje stvaralaštvo, a njegova dela prevedena su na više od četrdeset jezika.

Roman *Baumgartner* objavljen je u Americi prošle godine. Kritičari su ga predstavili kao prozu o ljubavi, sećanju, tuzi i starenju, ispričanu kroz život pisca i budućeg penzionisanog profesora filozofije Saja Baumgartnera. Ovaj roman, kao i sva ostala Osterova dela na srpskom jeziku, prevela je Ivana Đurić Paunović.

Dijana Roščić

Preminuo američki pisac Pol Oster

Pol Oster je bio pisac, prevodilac, filmski režiser i izdavač. Proslavio se, između ostalog, „Njujorškom trilogijom“. Oster je umro sa 77. godina od posljedica raka pluća.

Pol Oster je bio jedan od najpopularnijih i najuspješnijih američkih pisaca svoje generacije. Njegovo djelo predstavlja spoj evropskih i američkih književnih tema i stilskih obilježja, oslikavajući i njegov život koji se dobrim dijelom odvijao između SAD i Evrope. Često je opisivao kao „Kafka iz Bruklina“, ali je sam pisac to odbacivao. Njegove knjige su prevedene na 40 jezika.

Književnost, ljubav iz djetinjstva

Rođen je 3. februara 1947. u Njuarku (Nju Džerzi) u obrazovanoj porodici srednje klase. Majka Kvini i otac Semjuel su bili Jevreji porijeklom iz Istočne Evrope i razveli su se dok je išao u srednju školu, Pol je sa tri godine mlađom sestrom živio kod majke.

Sa dvanaest godina Oster je razvio strast prema čitanju i počeo da piše poeziju. Studirao je književnost na

Novi brak i uspjeh

Oster je počeo da piše eseje, pjesme i romane. Proučavao je Prusta i Džojasa i putovao njihovim tragom po Evropi. Doktorirao je na katedri za englesku i komparativnu književnost, radio kao docent, kasnije bio profesor na Princetonu.

Oženio se još jednom, 1982. i ovaj put sa književnicom Siri Hustevet, s kojom je dobio kćerku Sofi Oster koja je glumica i pjevačica. Njih dvoje su živjeli u Bruklinu.

Iste godine ostvaruje prvi književni uspjeh sa knjigom „Otkrivanje samoće“. Podijeljena je na dva dijela, „Portret nevidljivog čovjeka“, koji se bavi iznenadnom smrću oca (1979), i „Knjiga sjećanja“, u kojoj Oster piše o temama kao što su koencidencija, sudbina i samoća, teme koje su postale zaštitni znaci Osterovih djela.

Sredinom-krajem 1980-ih doživljava ogroman uspjeh sa „Njujorškom trilogijom“ - tri labavo povezane detektivske priče pod nazivom „Grad od stakla“, „Sjenka“ i „Iza zatvorenih vrata“. Kasnije se etablirao kao priznati autor bestselera sa djelima kao što su „Mjesec nad Menhetnom“, „Gospodin Vertigo“ i „Knjiga iluzija“.

Oster je autor više scenarija od kojih je možda najpoznatiji onaj za film „Dim“ (Smoke, 1995) koji je i režirao zajedno sa Vejnom Vangom.

Ekscentrični, disfunkcionalni likovi

Osterovi likovi, često pod uticajem njegove sopstvene životne priče, su ekscentrični, disfunkcionalni likovi koji se u potrazi za sobom gube u mračnim ponorima. Njihove živote karakterišu nepredvidivi, nasumični događaji i fantastični obrti i navode na filozofska razmišljanja o umjetnosti i kulturi, identitetu, životu i smrti.

Oster je cijelog života pisao polako: prvo rukom, zatim je gotove rukopise kucao na pisačkoj mašini. Tako je uspijevao da napiše otprilike jednu stranicu dnevno, rekao je Oster jednom novinskoj agenciji dpa. „Ali ako se držite toga, nakupi se stranica“.

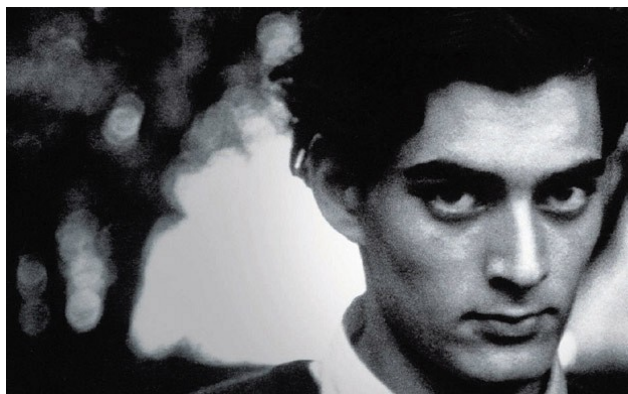
Posljednjih godina je objavio nekoliko obimnih djela, uključujući 2017. roman „4 3 2 1“ koji ima više od 1.000 stranica i biografiju američkog pisca Stivena Krejna pod nazivom „U plamenu“ od oko 800 stranica.

„Vrijedilo je“

Njegovo posljednje djelo, relativno kratak roman „Baumgartner“ na oko 200 stranica objavljen je u SAD prošlog novembra. Povodom objavljivanja te knjige, rekao je za Gardijan da mu je decembra 2022. dijagnostikovao rak pluća:

„Osjećam da mi je zdravlje tako loše da bi ovo moglo biti posljednje što ću ikada napisati. Ali ako je ovo kraj, onda je vrijedilo – odlazim okružen ljudskom dobrotom u krugu prijatelja“.

DW 1. maj 2024.

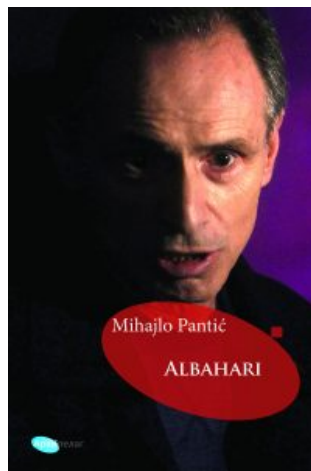

Knjiga o Albahariju

Knjiga eseja Mihajla Pantića u izdanju Arhipelaga

Knjiga eseja i kritika Mihajla Pantića *Albahari* objavljena je u izdanju *Arhipelaga* u ediciji *Znakovi*. *Albahari* je knjiga eseja vodećeg savremenog književnog kritičara o književnosti Davida Albaharija.

Opisujući praktično sve Albaharijeve knjige, od njegovih ranih radova iz sedamdesetih godina, preko knjiga priča iz osamdesetih kakve su *Fras u šupi* i *Jednostavnost*, potom serije romana od *Cinka*, *Kratke knjige* i *Snežnog čoveka* do *Mamca*, *Geca* i *Majera*, *Svetskog putnika* i *Pijavica*, pa sve do pišćevih završnih romana, Pantićeva knjiga svedoči o jednoj neuporedivoj umetničkoj misiji našeg vremena ostvarenoj u nizu priča, romana, eseja i drugih žanrova, kao i o značaju Albaharija za kulturu i književnost njegovog vremena. Toj misiji ime je David Albahari.

Ova knjiga sklopljena je od tekstova različite prirode pisanih tokom četrdeset godina – kaže Mihajlo Pantić povodom objavljivanja knjige *Albahari*.

Pored niza eseja i kritika o Albaharijevim knjigama, ova knjiga sadrži i obiman Pantićev razgovor sa Albaharijem, što je jedan od poetički najznačajnijih razgovora ovog pisca. U knjizi *Albahari* nalazi se i razgovor Mihajla Pantića i kanadskog autora Džordža Melnika o Albahariju, kao i nekoliko Pantićevih sumarnih eseja o životu i književnosti Davida Albaharija.

Oblikovana na takav način, upečatljiva u pojedinačnim analizama i pouzdana u situiranju Albaharijeve književnosti u savremeni književni kontekst i u književno-istorijski kontekst, knjiga

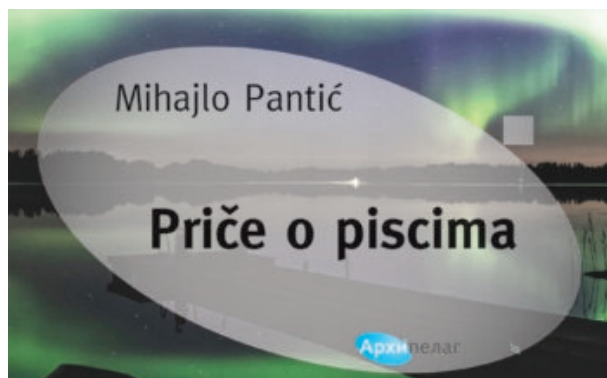
Mihajla Pantića je veliko svedočanstvo o jednoj književnosti i veliki omaž jednom književnom i ljudskom prijateljstvu.

– Onaj mladić koji je nosio svoje prve priče na ogled i njihov prvi čitalac David Albahari postali su prijatelji, i to prijateljstvo je obeležilo i moj, a znam, i njegov život. Nije bilo dana tokom njegovih kanadskih godina a da nismo razmenili neki imejl i nije bilo nedelje u njegovim novim zemunskim danima da se nismo čuli ili videli. I to je trajalo i trajaće, jer kad je o prijateljstvu reč, nečiji odlazak niti znači prekid, niti ima bilo kakvu značajniju ulogu. Ostaje prijateljstvo koje postoji i u sećanju, i u mislima, i, posebno, u knjigama.

Beograd, 6. avgusta 2024.

Mihajlo Pantić (1957, Beograd), pripovedač, književni kritičar, univerzitetski profesor.

Oteti Zapad ili tragedija Srednje Evrope

Kunderina kratka zbirka briljantnih eseja „Oteti Zapad ili Tragedija Srednje Evrope“ – nudi nam jedinstven uvid u turbulentnu istoriju Srednje Evrope tokom Hladnog rata, perioda kada je svet bio podeljen između zapadnih liberalnih i istočnih komunističkih režima.

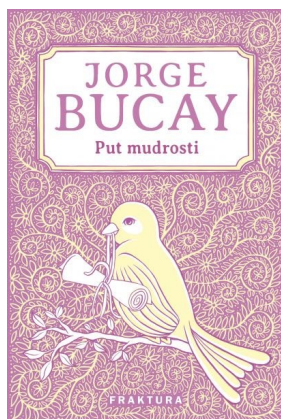
U junu 1967. godine, ubrzo nakon Solženjicinovog otvorenog pisma o cenzuri u SSSR-u, u Čehoslovačkoj je održan Četvrti kongres Saveza pisaca. Na samom otvaranju Kongresa Milan Kundera izneo je istorijski govor upućen ideološkim cenzorima, koje naziva „vandalima“, pronicljiv govor koji je inspirisao mnoge, postavši preteča Praškog proleća 1968. godine. Ako pogledamo sudbinu mlade češke nacije, i uopštenije „malih naroda“, jasno je – izjavljuje Kundera – da opstanak jednog naroda zavisi od snage njegovih kulturnih vrednosti. Što zahteva odbacivanje bilo kakvog mešanja ideologa režima.

Esej iz 1983. godine, napisan na francuskom u vreme kad je Kundera već duže od decenije u egzilu s druge strane hladnoratovske gvozdene zavese, nadovezuje se na govor iz 1967. Sa žestinom koju jasnoća argumenta ne uspeva da prikrije, Kundera optužuje Zapad u ime Srednje Evrope (Mađarske, Poljske, Čehoslovačke), koja mu po svojoj kulturnoj tradiciji potpuno i oduvek pripada, ali koju taj isti Zapad vidi jedino kroz politički režim, dakle samo kao deo Istočnog bloka, a ne kao oteti deo i samo središte zapadne kulture.

1. 2. 2024.

Put mudrosti

u izdanju *Frakture*

Prijevod: Ana Stanić

Prava mudrost nije rezervirana za učenjake, intelektualce, mistike ili filozofe. Ne svodi se na posjedovanje niza neupitnih i vječnih istina koje će, jednom zauvijek, riješiti naše egzistencijalne probleme. Baš naprotiv; autentična je mudrost tek trajna spremnost na učenje i u tom smislu za njom možemo težiti svi mi koji nastojimo biti svjesniji i spremniji razumjeti sebe i druge. *Put mudrosti*, tvrdi proslavljeni pisac i terapeut Jorge Bucay, namijenjen je onima koji su oduvijek htjeli "malo" proučiti filozofiju misleći kako bi im mogla biti korisna, ali su se na kraju razočarali i osjećali prevarenima i isključenima kad su se pokušali približiti tom znanju. Godine terapijskog rada i vlastito iskustvo pacijenta Bucayu su pomogli da prepozna duboku povezanost između filozofije u njezinu izvornom obliku, psihoterapije i trajne ili vječne mudrosti. Sve tri, napisat će, proučavaju put prema slobodi pojedinca, njegov prelazak na ispunjen život i otkrivanje konačnih istina. Sve tri su, prema tome, *prima materia* za učenje o životu. U *Putu mudrosti*, posljednjem dijelu svojega proslavljenoga niza *Planovi puta*, Jorge Bucay vodi nas na putovanje kroz vrijeme, prostor i kulturu. Vjeran stilu pisanja kojim je osvojio milijune čitatelja diljem svijeta, svoje poticajno razmišljanje temelji na nekim od najstarijih mitova čovječanstva, ispisujući knjigu koja u čitatelju ne želi ugasiti žeđ, već ga potaknuti da nastavi tražiti mjesto na kojem će je moći utažiti.

Teofil Pančić

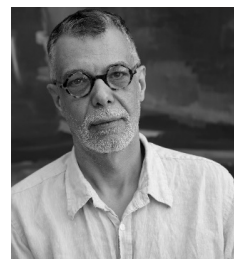
Smrt pisca

Kad umre pisac u punoj snazi, Dejan Tiago Stan-ković, spreman za još, pisac koji i dalje otkriva svoje umetničke horizonte, pisac koji tek što je objavio najnoviji bestseler i naoštrio se na sledeći... Pa još ako je pisao dobro, ako su mu knjige bile retke, kao čista voda u Srbiji, utoliko je tragedija za književnost veća.

Evo, već osećam kako Tiagova dela postaju remek-dela, a vest o njegovoj smrti još uvek doživljavam kao „neproverenu glasinu“. Ko je znao Tiaga, mogao bi se opkladiti da bi taj lažirao i sopstvenu smrt, čisto da bi nas zezao, jer se Tiago neprekidno zezao. Nadam se da je t...
↓

Nastavak teksta čitajte na linku:

<https://www.netkolumne.com/2022/12/smrt-pisca.html>

Kada pisac umre, s jedne strane to je kao i kada svako drugi živ umre. Nije više živ. Nećete više moći da ga slušate i gledate (uživo), da razgovarate, da jedete i pijete zajedno, da vitlate po gradu, ludujete do zore i sve ostalo što se s bivšim živima radilo.

Ali, kad umre pisac, to je posebna pojava. Ajd' kad umre pisac za koga niko nije čuo, jedan od onih koji su platili troškove štampe svog romana, pa su do smrti preskakali celokupni tiraž nesuđenog književnog hita u papirnim žutim pakovanjima, naslaganim u predsoblju – to i nije kao da je umro pisac.

Kad umre pisac, star i izlapeo, pošto je napisao sedamdeset knjiga, koje odavno nisu bile niti nagrađivane niti čitane, ni to nije kao da je umro pisac. To je kao da je umro bivši pisac. Neko će čak prokomentarisati, konačno, poslednjih dvadeset šest romana bili su čist višak.

Ali kad umre pisac u punoj snazi, spreman za još, pisac koji i dalje otkriva svoje umetničke horizonte, pisac koji tek što je objavio najnoviji bestseler i naoštrio se na sledeći, e to je upravo to – umro je pisac. Pa još ako nije pisao toliko puno, ali je pisao dobro, ako su mu knjige bile neočekivane, neredovne, retke, kao čista voda u Srbiji, utoliko je tragedija za književnost veća.

Nije važno kakav je pisac bio ovako, mimo toga što je bio pisac. Verujte mi, nije. Mogao je da bude najveći car, najvickastiji zaj-bant, potpuna protuva, nema nikakve veze. Toga kakav je pisac bio niko se neće sećati za trideset godina. Ostaće samo njegove knjige da sećaju ljude na to kako je pisao i, dobro, pošto živimo u paklu digitalnog beskraj, ostaće poneki video ili audio zapis, da ljudi čuju ili vide kako je govorio.

Ali kakav je pisac, to je najbitnije za pisca, kako živog, tako i mrtvog. Naročito mrtvog, usudio bih se da tvrdim. Dela svih pisaca, pa čak i nekog od onih sa paketima u predsoblju, tek posthumno će dobiti na snazi, jer retki su srećnici koji su za života postali priznati umetnici, voljeni pisci i nagrađivani autori bestselera. Oni su i pre smrti znali da su besmrtni.

Kad pisac umre, njegova dela počinju samostalno živeti u svetu živih – ili postaju sve bolja ili ubrzano veni i za svojim piscem beže u grob. Evo, već osećam kako Tiagova dela postaju remek-dela, uvećavaju se kao da su na kvascu, a vest o njegovoj smrti još uvek doživljavam kao „neproverenu glasinu“. Ko je znao Tiaga, mogao bi se opkladiti da bi taj lažirao i sopstvenu smrt, čisto da bi nas zezao, jer se Tiago neprekidno zezao. Nadam se da je tako. Nadam se da sam uzalud pisao ovaj tekst i da će ovaj nevaljali dečko odnekud iskočiti i viknuti: „Živ sam, koji vam je! Idemo da prežvrjavamo grafite s Ratkom Mladićem!“

Ukoliko se to, ipak, ne desi, onda stvarno j-biga!
Adeus, amico.

Marko Vidojković, kolumna za "Danas"

U ovom broju

Rabi Elhonon Bunim Vaserman: *Deset zabluda o Holokaustu*

Rabi Aharon Sorasky: *Biografija Rabi Elhonona*

Nils A. Haug: *Gde je to oružje?*

Nima Golam Ali Pur: *Međunarodna kidnaperska diplomatija*

Robert Vilijams: *Velike laži o Izraelu*

Narcisa Potežica: *O romanu Sharon Cameron "Svjetlo u skrovištima"*

Aron Albahari: *Istinski profesionalac Bogdan A. Popović*

*** *Bogdan A. Popović*

*** *Tomas Bernhard*

*** *Pol Oster*

Dijana Roščić: *Premинуo američki pisac Pol Oster*

*** *Knjiga o Albahariju*

*** *Oteti Zapad ili tragedija Srednje Evrope*

*** *Put mudrosti*

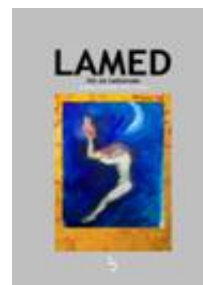
Teofil Pančić/ Marko Vidojković: *Smrt pisca*

Ne zaboravite da otvorite
www.makabijada.com

http://balkansehara.com/prica1_2017.html

Istraživački i dokumentacijski centar
www.cendo.hr

Lamed

List za radoznale

Redakcija - *Ivan L Ninić*

Adresa: Shlomo Hamelech 6/214226803

Netanya, Israel

Telefon: +972 9 882 6114

e-mail: ninic@bezeqint.net

<https://ninic.ninic667.wixsite.com/lamed>

*Logo Lameda je rad slikarke
Simonide Perice Uth iz Vašingtona*